

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา

Journal of Innovation in Administration and Educational Management

กำหนดการเผยแพร่

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการด้านนวัตกรรมการบริหารธุรกิจ นวัตกรรมจัดการภาครัฐและภาคเอกชน นวัตกรรมบริหารการศึกษา และนวัตกรรมการศึกษา

บรรณาธิการ

ดร.ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์
การบริหารและการศึกษา

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านนวัตกรรม

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.เกรียงไกร สัจจะหยุดภัย

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผศ.ดร.มานิตย์ อรรถชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

เลขานุการ: นางสาวพรหมธิดา ทองกู่พันธ์

ศิลปกรรม: นายณัฐกิตติ์ สุวรรณวัฒน์

พิสูจน์อักษร: นายณัฐกิตติ์ สุวรรณวัฒน์

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านนวัตกรรมการบริหารและการศึกษา

95/28 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

โทร 0859222289 หรือ 0634465663 อีเมล Siwapatb@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา ฉบับนี้เป็นปีที่ 2 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2567 เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 5 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้มีพหุปัญญาในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ดร.ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	(1)
บทบรรณาธิการ (Editorial)	(3)
การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางขึ้นก เพื่อส่งเสริมทักษะการ นำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชน เป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์.....	1
<i>ภาณุพงศ์ ธงศรี</i>	
การพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรอาชีวศึกษาเชิงผลลัพธ์ในจังหวัดปัตตานี เพื่อยกระดับ สมรรถนะวิชาชีพและสร้างศักยภาพสู่การเป็นผู้ประกอบการ.....	11
<i>ฮะพีซุดดีน เจะมุ</i>	
การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา.....	25
<i>จิรกร ฐาวีรัตน์</i>	
ผู้นำแห่งอนาคต: การพัฒนาแนวทางการบริหารในยุคดิจิทัล.....	39
<i>รัฐพงศ์ เข้มแข็ง, ศุภกิตดี เศษรักษา</i>	
การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	52
<i>ภัควัฒชัย ทรัพย์เจริญ</i>	
ภาคผนวก	
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์.....	65

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางซึ้ง เพื่อส่งเสริมทักษะ
การนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ
ชุมชนเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์
The development of a learning unit on "Our Localities in Yang Khinok
Sub-district" to promote the skill of presenting local community
products through digital technology, using community-based learning
management together with learning management and artificial
intelligence technology

ภาณุพงศ์ ธงศรี¹

Panoopong Thongsee

¹โรงเรียนบ้านคำสมอ (ศรีศึกษา)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

Ban Kham Samo School (Sri Sueksa) under the Office of Ubon Ratchathani Primary
Educational Service Area 1

Corresponding Author e-mail: Pisan816@gmail.com

Received: 2024-07-17 Revised: 2024-08-14 Accepted: 2024-08-19

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้เรื่อง
"ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางซึ้ง" เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล
โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนร่วมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ การวิจัยนี้เป็นการทดลองแบบ
กึ่งทดลองในกลุ่มเดียว โดยประชากรที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านคำ
สมอ (ศรีศึกษา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2567 จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวน 4 แผน
ใช้เวลา 8 ชั่วโมง และแบบประเมินทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชน โดยแบ่งเกณฑ์คุณภาพ
เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ปรับปรุง พอใช้ และดี โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติเชิงพรรณนา
ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ผลการพัฒนา
หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางซึ้งเพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่น
ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ผสมผสาน
เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ พบว่า มีคุณภาพในระดับดีมาก โดยนักเรียนมีคะแนนทักษะการนำเสนอ
สินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ร้อยละ 86.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80

คำสำคัญ (Keywords): การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน; ทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชน; เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

Abstract

The Objective of this study was to develop and examine the effectiveness of a learning unit titled “Our Local Community in Yang Khii Nok Subdistrict” to enhance students' skills in presenting local products through digital technology. This was achieved by implementing community-based learning integrated with artificial intelligence technology. The study used a quasi-experimental, single-group design, involving a sample of 20 students in grades 4–6 from Baan Kham Samor (Sri Suksa) School, under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1, during the first semester of the 2024 academic year. Research Instruments included four instructional plans, totaling 8 hours, and an evaluation form to assess students' presentation skills for local products. Quality assessment criteria were divided into three levels: Improvement Needed, Acceptable, and Good. Data were analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation. Results revealed that the developed learning unit was of high quality. Students demonstrated a digital product presentation skill score of 86.33%, surpassing the set threshold of 80%.

Keywords: Community-Based Learning; Local Product Presentation Skills; Artificial Intelligence Technology

บทนำ (Introduction)

การศึกษาในท้องถิ่นและการพัฒนาสินค้าชุมชนซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศไทย โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่การนำเสนอสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จทางการตลาด (สำนักงานดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ตำบลยางขึ้นกเป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ แต่ยังคงประสบปัญหาในการนำเสนอสินค้าผ่านช่องทางดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) การพัฒนาทักษะการนำเสนอของเยาวชนในท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนในอนาคต (กัญญาณัฐ สิมสวัสดิ์, 2565) การวิจัยนี้มุ่งพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์เพื่อเสริมสร้างทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนสำหรับนักเรียนในท้องถิ่น (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2561)

การวิจัยนี้อาศัยแนวคิดการเรียนรู้แบบชุมชน (Community-Based Learning) ที่เน้นการเชื่อมโยงการเรียนรู้กับบริบทจริงของชุมชน ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้

(Constructivism) และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีตามกรอบแนวคิด TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายและนำไปใช้ได้จริง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษาจะเน้นการใช้เทคโนโลยีพื้นฐานที่จำเป็น เช่น การถ่ายภาพ การบันทึกวิดีโอสั้น และการใช้แอปพลิเคชันอย่างง่ายในการนำเสนอสินค้าชุมชน โดยมีผู้ปกครองและชุมชนเป็นส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้จะใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัย เน้นการสังเกตพฤติกรรม การประเมินชิ้นงาน และการสะท้อนความคิดของผู้เรียนผ่านการพูดคุยและการนำเสนอผลงานอย่างง่าย นวัตกรรมการเรียนรู้นี้จะช่วยพัฒนาทักษะดิจิทัลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา พร้อมทั้งปลูกฝังความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและทักษะการสื่อสารที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงการเรียนรู้กับบริบทจริงของชุมชนเป็นแนวทางที่สำคัญ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย (นิภาพรรณ เจนสันติกุล, 2564) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษาจะเน้นการใช้เทคโนโลยีพื้นฐาน เช่น การถ่ายภาพ การบันทึกวิดีโอสั้น และการใช้แอปพลิเคชันอย่างง่ายในการนำเสนอสินค้าชุมชน โดยมีผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ (วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์, 2561)

การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning) ที่ผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) เป็นนวัตกรรมการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนระดับประถมศึกษาได้เรียนรู้จากสภาพจริงในชุมชนควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้สามารถทำได้ผ่านแอปพลิเคชันการเรียนรู้ที่ปรับระดับตามความสามารถของผู้เรียน (Adaptive Learning) การใช้ระบบแนะนำเนื้อหา (Recommendation Systems) และการใช้ผู้ช่วยเสมือนจริง (Virtual Assistants) ในการสนับสนุนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้จะเริ่มจากการสำรวจชุมชนและระบุประเด็นที่น่าสนใจ จากนั้นใช้เทคโนโลยี AI ช่วยในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การใช้แอปพลิเคชันแปลงเสียงเป็นข้อความในการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน หรือการใช้ AI ช่วยจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่รวบรวมได้ การประยุกต์ใช้ AI ในการสร้างสื่อนำเสนอเรื่องราวชุมชน เช่น การใช้โปรแกรมสร้างภาพจากข้อความ (Text-to-Image) หรือการใช้ระบบแปลภาษาอัตโนมัติในการนำเสนอข้อมูลชุมชนเป็นภาษาต่างๆ การสังเกตพฤติกรรม การประเมินชิ้นงาน และการสะท้อนความคิดของผู้เรียน (Flinders University, 2020) การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนที่ผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เป็นนวัตกรรมการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล (Smart Nation and Digital Government Office, 2018) ซึ่งจะช่วยพัฒนาทั้งทักษะดิจิทัลและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น อันเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคดิจิทัล (Ministry of Education Singapore, 2014) จะช่วยเพิ่มมิติการเรียนรู้และการสื่อสาร การประเมินผลการเรียนรู้จะใช้ระบบ AI วิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนจากชิ้นงานและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมรายบุคคล ทำให้ครูสามารถติดตามและสนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้จะช่วยพัฒนาทั้งทักษะดิจิทัล ความเข้าใจในเทคโนโลยี AI และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น อันเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคดิจิทัล

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางขึ้นก เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัล การสร้างสื่อการนำเสนอ การจัดทำวิดีโอ หรือการออกแบบเนื้อหาออนไลน์ จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมและนำเสนอสินค้าชุมชนได้อย่างมืออาชีพ และเผยแพร่คุณค่าของสินค้าชุมชนได้อย่างกว้างขวาง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางขึ้นก เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางขึ้นก เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ผสมผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองโดยใช้รูปแบบการทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบหลังเรียน one group posttest only design (รัตนะ บัวสนธิ์, 2554) มีสัญลักษณ์การทดลอง ดังนี้

Treatment	Posttest
X	O ₂

X คือ Treatment การทดลองสอนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางขึ้นก เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ผสมผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

O₂ คือ ตัวแปรผล (สิ่งที่สังเกต - วัดได้) เป็นตัวแปรที่วัดจากเครื่องมือหลังการทดลอง

2. ประชากร

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ที่ได้รับการจัดชั้นเรียนแบบคละชั้นเรียน โรงเรียนบ้านคำสมอ (ศรีศึกษา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 20 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

3.1 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางขึ้นก เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ จำนวน 4 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 8 ชั่วโมง

3.2 แบบประเมินทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นแบบประเมินพฤติกรรมเชิงคุณภาพ ซึ่งเน้นการสังเกตและให้คะแนนตามพฤติกรรมและความสามารถที่แสดงออกมาของผู้ประเมิน โดยใช้เกณฑ์คุณภาพที่แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ปรับปรุง พอใช้ และดี เพื่อสะท้อนถึงระดับความชำนาญในทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 12 พฤษภาคม 2567 ถึง 30 กันยายน 2567 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยอธิบายจุดมุ่งหมายในการวิจัยให้นักเรียนทราบเพื่อการดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดำเนินการสอนกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เมื่อเสร็จสิ้นการสอน ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Post - test) กับนักเรียนที่เป็นประชากร

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางขึ้นก เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

ผู้วิจัยได้นำหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางขึ้นก เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอนภายในโรงเรียน โดยใช้แบบประเมินหน่วยการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งกำหนดค่าคะแนน 5 ระดับ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประเมินคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ความชัดเจนของวัตถุประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	ดีมาก
2. ความเหมาะสมของเนื้อหาที่ใช้ในการสอน	4.67	0.58	ดีมาก
3. ความหลากหลายของกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	ดีมาก
4. การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการสอน	5.00	0.00	ดีมาก
5. ความสอดคล้องของกิจกรรมกับทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชน	4.67	0.58	ดีมาก
6. การส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะสินค้าชุมชน	4.00	0.00	ดีมาก
7. การใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและน่าสนใจ	5.00	0.00	ดีมาก
8. การวัดและประเมินผลตามวัตถุประสงค์	5.00	0.00	ดีมาก
9. ความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดสร้างสรรค์	4.67	0.58	ดีมาก
10. ความสามารถในการนำไปใช้จริงในท้องถิ่น	5.00	0.00	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	4.80	0.32	ดีมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมของทุกด้านมีคุณภาพในระดับดีมาก โดยคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32 ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความชัดเจนของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความหลากหลายของกิจกรรมการเรียนรู้ การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลตามวัตถุประสงค์ และรองลงมา คือ ความเหมาะสมของเนื้อหาที่ใช้ในการสอน ความสอดคล้องของกิจกรรมกับทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดสร้างสรรค์

2. ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางขึ้นก เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

ตารางที่ 2 แสดงผลการใช้หน่วยการเรียนรู้

รายการประเมิน	คะแนนที่ได้	ร้อยละ	การแปลผล
ด้านที่ 1 ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ชุมชน	91	91.00	ดี
ด้านที่ 2 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการนำเสนอ	83	83.00	ดี
ด้านที่ 3 ทักษะการสื่อสารและการนำเสนอ	85	85.00	ดี
รวม	259	86.33	ดี

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนด้านที่ 1 ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ชุมชน ร้อยละ 91.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 นักเรียนมีคะแนนด้านที่ 2 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการนำเสนอ ร้อยละ 83.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 และ 3) ด้านที่ 3 ทักษะการสื่อสารและการนำเสนอ ร้อยละ 85.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 และผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางซึ้ง เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ร้อยละ 86.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางซึ้ง เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางซึ้ง เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ พบว่า ภาพรวมของทุกด้านมีคุณภาพในระดับดีมาก โดยคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32 ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความชัดเจนของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความหลากหลายของกิจกรรมการเรียนรู้ การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลตามวัตถุประสงค์ และรองลงมา คือ ความเหมาะสมของเนื้อหาที่ใช้ในการสอน ความสอดคล้องของกิจกรรมกับทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้แบบชุมชนสามารถสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งในบริบทที่เรียนรู้ได้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเนื้อหามีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน นอกจากนี้ การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในหน่วยการเรียนรู้ นี้ ยังได้รับการสนับสนุนจากแนวคิดที่กล่าวโดย วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2561) ว่า การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในด้านทักษะดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นในยุคปัจจุบัน ซึ่งเห็นได้ชัดในงานวิจัยนี้ว่า ผู้เรียนสามารถนำทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการพัฒนาทักษะการนำเสนอสินค้าผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีคุณภาพสูงยังสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่ นิภาพรณ เจนสันติกุล (2564) เสนอว่า การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

2. ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางซึ้ง เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน

ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ พบว่า ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท้องถิ่นเราชาวตำบลยางขึ้นก เพื่อส่งเสริมทักษะการนำเสนอสินค้าชุมชนท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยี ดิจิทัล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ผสานเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ ร้อยละ 86.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 โดยนักเรียนมีคะแนนด้านที่ 1 ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านที่ 3 ทักษะการสื่อสารและการนำเสนอ และด้านที่ 2 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการนำเสนอ ตามลำดับ การที่นักเรียนมีคะแนนด้านความ เข้าใจในผลิตภัณฑ์ชุมชนสูงสุด แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงความรู้กับบริบทท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานช่วยให้ ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่สัมพันธ์กับบริบทของตนเองได้ดียิ่งขึ้น ส่วนทักษะการสื่อสารและการนำเสนอที่ ได้รับคะแนนสูงเป็นอันดับถัดมา แสดงถึงการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กัญญาณัฐ สิมสวัสดิ์ (2565) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบชุมชนสามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วมและ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการ นำเสนอก็ได้รับการพัฒนาเป็นอย่างดี แสดงถึงความสามารถในการใช้งานเครื่องมือดิจิทัลอย่าง สร้างสรรค์และเหมาะสม ซึ่งสนับสนุนข้อมูลจาก วิวรรณ ธาราพิริยโชติ (2561) ที่เน้นความสำคัญ ของการพัฒนาทักษะทางดิจิทัลให้แก่เด็กในยุคปัจจุบันเพื่อตอบรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครอง และโรงเรียน เพื่อให้เกิดการ สนับสนุนที่แข็งแกร่งในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยอาจจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน รวมถึงการปรับปรุงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ในกระบวนการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยไปยังชุมชนอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเพื่อ เปรียบเทียบผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ในหลากหลายบริบท และหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดใน การส่งเสริมทักษะการนำเสนอของนักเรียน

2. ควรมีการศึกษาคำบูรณาการเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality) หรือการใช้ระบบอัจฉริยะในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการ นำเสนอและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัญญาณัฐ สิมสวัสดิ์. (2565). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน: กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19. วารสารวิจัยศรีล้านช้าง, 2(6), 47-55.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2564). กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน: บทสะท้อนจากประสบการณ์และการเรียนรู้. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน, 2(3), 78-85.
- วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. (2561). พลเมืองดิจิทัล. แหล่งที่มา [http://www.infocommmju.com/icarticle/images/stories/icarticles/ajwittaya/digital/Digital Citizenship.pdf](http://www.infocommmju.com/icarticle/images/stories/icarticles/ajwittaya/digital/Digital%20Citizenship.pdf)
- วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน: กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ของครูในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 11(3), 179-191.
- วิวรรณ ธาธาภิรัฐโชติ. (2561). ทักษะทางดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับเด็กในอนาคต. แหล่งที่มา <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/642553>
- สำนักงานดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). ผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2565 (Thailand Internet User Behavior 2022). สืบค้น กันยายน 10, 2566 จาก <https://www.etda.or.th/Useful-Resource/publications/iub2022.aspx>
- สำนักงานดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2566). หลักสูตรการเข้าใจดิจิทัลสำหรับพลเมืองไทย และกรอบสมรรถนะด้านดิจิทัลสำหรับพลเมืองไทย. สืบค้น กันยายน 15, 2566 จาก <https://www.onde.go.th/view/1/E-BOOK/TH-TH?cat=7&page=2>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัลของผู้เรียนทุกช่วงวัย: กรณีศึกษาของต่างประเทศและประเทศไทย (ฉบับเข้าใจง่าย). กรุงเทพฯ: กลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนารการเรียนรู้.
- Flinders University. (2020). Good practice guide - Digital literacies “Digital Intelligence (DQ) Framework”. Retrieved September 10, 2023 from <https://staff.flinders.edu.au/learning-teaching/good-practice-guides/gpg-digital-literacies>
- Ministry of Education Singapore. (2014). Core Values of Singapore’s Character and Citizenship. Retrieved September 17, 2023 from <https://www.moe.gov.sg/>

/media/files/programmes/2014-character-citizenship-education-
secondary.pdf

Smart Nation and Digital Government Office. (2018). Digital Readiness. Retrieved
September 15, 2023 from
[https://www.smartnation.gov.sg/files/publications/smart-nation-strategy-
nov2018.pdf](https://www.smartnation.gov.sg/files/publications/smart-nation-strategy-nov2018.pdf)

การพัฒนาคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1
Developing a manual for writing classroom research reports for
special education teachers. Under the jurisdiction of the Phrae
Primary Educational Service Area Office, Area 1

อุเทน วีระคำ¹

UThen Wirakham

¹สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1

Phrae Primary Educational Service Area Office, Area 1.

Corresponding Author e-mail: boyweeracome@gmail.com

Received: 2024-06-14 Revised: 2024-07-11 Accepted: 2024-07-16

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน และเพื่อศึกษาผลการใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 28 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากโรงเรียนที่สนใจที่สมัครเข้าร่วมโครงการ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการ 3 ระยะ ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนาคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน (ปีการศึกษา 2566) ระยะที่ 2 การทดลองใช้และการพัฒนาคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน (ปีการศึกษา 2567) ระยะที่ 3 การขยายผลการใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน (ปีการศึกษา 2567) โดยนำกระบวนการนิเทศการศึกษามาปรับใช้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการและกำหนดจุดพัฒนา ขั้นที่ 2 การวางแผนการพัฒนา/การวางแผนการนิเทศ ขั้นที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ ขั้นที่ 5 การติดตามประเมินผล และขั้นที่ 6 การสรุปรายงานและเผยแพร่ผลงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน 2) แบบทดสอบการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน 3) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อคู่มือ 4) แบบประเมินคุณภาพรายงานการวิจัยในชั้นเรียน และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และพรรณนาความ ผลการวิจัย พบว่า พบว่า คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน มีประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 84.96/84.76$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 80/80$ ที่กำหนดไว้ ความรู้ด้านการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน หลังได้รับการนิเทศและใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ สูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศและใช้คู่มือการ

เขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 รายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ ที่ได้รับการนิเทศและใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมในระดับดีมาก ความพึงพอใจของครูผู้สอนการศึกษาพิเศษที่มีต่อการใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาคู่มือ; การเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน; ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ; กระบวนการนิเทศ

Abstract

This article is intended to study The objective is to develop a manual for writing research reports in the classroom. and to study the results of using a research report writing manual in the classroom. sample group Being a special education teacher Under the Phrae Primary Educational Service Area Office, Area 1, academic year 2024, number of 28 people. Use the method of selecting purposive sampling from interested schools that applied to participate in the project. This research was conducted in 3 phases. Phase 1: Creation and development of a manual for writing research reports in the classroom (academic year 2023). Phase 2: Trial and development of a manual for writing research reports in the classroom (academic year 2024). Phase 3: Expanding the results of use. Guide to writing research reports in the classroom (academic year 2024). By applying the educational supervision process in 6 steps: Step 1: Study the current condition, problems, needs, and determine development points. Step 2: development planning/supervision planning, Step 3: creating media and supervisory tools, Step 4: supervising operations, Step 5: monitoring and evaluating, and Step 6: summarizing reports and disseminating results. Research tools. The tools used in the research consisted of 1) a manual for writing research reports in class, 2) a test for writing research reports in class, 3) a questionnaire for opinions on the manual, 4) a form for evaluating the quality of research reports in class. and 5) satisfaction questionnaire Statistics used to analyze quantitative data include percentages, means, standard deviations, t-tests, and qualitative data were analyzed by content analysis and description. The results of the research found that the manual for writing research reports in the classroom It has an efficiency of $E1/E2 = 84.96/84.76$, which is higher than the specified efficiency criteria of $E1/E2 = 80/80$. Knowledge in writing research reports in the classroom. After receiving supervision and using a research report writing manual in the classroom of special education teachers. higher than before receiving supervision and using a

research report writing guide in class They are significantly different at the .01 level. Report on classroom research for special education teachers. who received supervision and used a research report writing manual in class Overall at a very good level. The satisfaction of special education teachers with the overall use of the research report writing manual in the classroom was at the highest level.

Keywords: manual development; writing research reports in class; special education teacher; Supervision process

บทนำ (Introduction)

การปฏิรูปการศึกษาและการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แสดงให้เห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนใน มาตรา 24 (5) โดยมุ่งเน้นการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และ มาตราที่ 30 มุ่งเน้นให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการ ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) (2553) ได้กำหนดให้ครูศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อ พัฒนาสื่อและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้ง สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดบทบาทของครูต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ข้อ 8 ไว้ว่า “ครูต้องใช้กระบวนการวิจัยในชั้น เรียน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง”

การทำวิจัยในชั้นเรียนต้องใช้ทั้งทรัพยากรคน งบประมาณ และเวลา หากไม่เขียนรายงานวิจัย เผยแพร่ งานวิจัยชิ้นนั้นก็สูญค่า ดังที่ มาเรียม นิลพันธุ์ (2555) มีความเห็นเกี่ยวกับการเขียนรายงานการ วิจัยในชั้นเรียน สรุปได้ว่า การวิจัยต้องใช้ทรัพยากรคน งบประมาณ และเวลา หากผู้วิจัยละเลย ไม่เขียน รายงานการวิจัยเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ทำให้งานวิจัยนั้นไม่มีประโยชน์ ไร้ค่า ซึ่ง อาทิวรรณ โชติ พฤกษ์ (2553: 84) กล่าวถึงขั้นตอนการเขียนรายการวิจัย สรุปได้ว่า รายงานวิจัยที่ดีต้องทำให้ผู้อ่าน เข้าใจในประเด็นที่น่าเสนอมากที่สุด นำเสนอข้อมูลที่ค้นพบและนำเสนอความคิดใหม่ควบคู่กัน นอกจากนี้ต้องจัดทำถูกต้องตามรูปแบบมาตรฐานการประเมินผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ผลงานทางวิชาการต้องมีคุณภาพและมีประโยชน์ พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง (2555) กล่าวในประเด็นนี้ สรุป ได้ว่า การไม่ได้เลื่อนวิทยฐานะ เนื่องจากผลงานวิจัยขาดความสมบูรณ์ ไม่ตรงกับงานในหน้าที่ ไม่น่าสนใจ ไม่ทันสมัย ขาดแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลสนับสนุน ทำนองเดียวกัน อัจฉรา สระวาสี (2555) มี ข้อมูลสอดคล้องกัน สรุปได้ว่า สำนักงาน ก.ค.ศ. สรุปผลของคณะกรรมการตรวจและประเมินผลงานทาง วิชาการพบว่า ผลงานที่ไม่ผ่าน เพราะมีข้อบกพร่อง ผิดพลาด ทำให้ผลงานทางวิชาการขาดความถูกต้อง

ไม่สมบูรณ์ในเชิงวิชาการ ส่งผลให้คุณภาพไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ปัญหาการทำผลงานทางวิชาการของครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ คือ ไม่มีความรู้ ความเข้าใจด้านการเขียนรายงานการวิจัยในหลาย ๆ ประเด็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณ์ นุชอุดม (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม พบว่า ครูขาดเอกสารประกอบการค้นคว้า ครูไม่มีความรู้ ความเข้าใจด้านการเขียนรายงานการวิจัย ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดพิมพ์เอกสารรูปแบบ การพิมพ์ การจัดทำรูปเล่ม รูปภาพ และการเขียนบรรณานุกรมที่ถูกต้อง

นอกจากนี้ผลการประเมินคุณภาพการวิจัยในชั้นเรียนโดย สมศ. ได้รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1: 2565) มีผลการประเมินคุณภาพระดับดี ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.95 ซึ่งในมาตรฐานที่ 9 เกี่ยวข้องกับ ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 7 สอดคล้องกับ ความสามารถของครูในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนคณะกรรมการประเมินได้เสนอแนะให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูสอนทำวิจัยในชั้นเรียนทุกคน และมีผลงานทางวิชาการผลิตนวัตกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และจากการนิเทศ ติดตาม ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 โดยสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ รายกลุ่มย่อย เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2566 เพื่อสอบถามความต้องการของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน ต้องการที่จะพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน พัฒนาระบบการทำงาน และพัฒนาความก้าวหน้าในการประกอบวิชาชีพครู แต่ไม่สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้เนื่องจากไม่มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน และคิดว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยาก เพราะที่ผ่านมาในการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน ทางโรงเรียนได้ใช้วิธีการส่งตัวแทนครูเข้ารับการพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียนตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดจัดขึ้น โดยเป็นลักษณะการจัดอบรมให้ความรู้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ไม่ได้ลงมือฝึกปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียน ไม่มีการนิเทศติดตามผลหลังอบรม และไม่มีคู่มือที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ด้วยตนเองหลังอบรม ตัวแทนครูที่เข้ารับการพัฒนา ด้านการวิจัยในชั้นเรียนจึงไม่มีความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอน และกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ไม่สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ และไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียนมาขยายผล สอดคล้องกับ พิสนุ พงศ์ศรี (2552) กล่าวถึงปัญหาการอบรมเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สรุปได้ว่า การอบรมเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากเป็นการอบรมกลุ่มใหญ่ ซึ่งครูที่เข้าอบรมมีพื้นความรู้แตกต่างกัน ถ้าวิทยากรบรรยายง่ายเกินไป ครูที่ชำนาญแล้วจะรู้สึกเบื่อและเห็นว่าไม่มีอะไรใหม่ ถ้าพูดเรื่องยากเกินไป ครูที่จะเริ่มต้นก็ไม่เข้าใจและท้อแท้ และการจัดให้ครูเข้ารับการอบรมแล้วมาขยายผลก็ยังทำให้สับสนมากขึ้น

จากปัญหาและแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่าจำเป็นที่จะต้องดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนการศึกษาพิเศษให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน และการเขียนรายงานการวิจัยใน

ชั้นเรียนสามารถเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้อง รับทราบได้เข้าใจในประเด็นที่นำเสนอ และจัดทำถูกต้องตามรูปแบบการเขียนรายงานการวิจัยคู่มือเป็นนวัตกรรมประเภทหนึ่งที่เป็นแนวทางการปฏิบัติแก่ผู้ใช้คู่มือช่วยให้ผู้ใช้สามารถปฏิบัติสิ่งใด สิ่งหนึ่งตามที่ต้องการได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และสามารถใช้ควบคู่กับการฝึกอบรมได้ โดยผู้เข้าอบรมสามารถศึกษาเนื้อหาและฝึกปฏิบัติกิจกรรมได้ตามลำดับขั้นตอน และคำแนะนำที่กำหนด ซึ่งจะทำให้มีความรู้ ความเข้าใจดียิ่งขึ้น และสามารถฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดทักษะการวิจัย พร้อมทั้งนำไปใช้ปฏิบัติจริงในชั้นเรียนได้ อีกทั้งผู้ที่ได้รับการพัฒนายังสามารถนำไปใช้ได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชา ช่างขวัญยืน (2552) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของคู่มือว่า “คู่มือมีวัตถุประสงค์เพื่อให้แนวทางการปฏิบัติแก่ผู้ใช้คู่มือ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถกระทำการใดสิ่งหนึ่งตามที่ต้องการได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย” บันลือ พฤกษ์วัน และดำรง ศิริเจริญ (2537) ได้ให้ความเห็นลักษณะคู่มือครูที่ดีว่า “ลักษณะคู่มือครูที่ดีช่วยให้ครูเข้าใจลักษณะเนื้อหาวิชา ขอบข่าย หรือสิ่งที่จะทำได้กระจ่างและเด่นชัด ครูสามารถดำเนินตามแนวทางและขั้นตอนนั้น ๆ ได้ดี โดยที่ครูสามารถดัดแปลงยืดหยุ่นได้เอง ไม่เป็นการให้แนวทางแบบบังคับ เปิดโอกาสให้ผู้สอนสามารถปฏิบัติงานได้คล่องตัวขึ้น” สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมโภชน์ หลักฐาน (2550: 165) ได้วิจัยเรื่อง ผลการสร้างและการใช้คู่มือเรียนรู้และปฏิบัติการการวิจัยในชั้นเรียน: พลศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้พลศึกษา ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า ครูมีความรู้การวิจัยในชั้นเรียน มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้พลศึกษาหลังได้รับการนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ คุณภาพผู้เรียนในด้านทักษะการเคลื่อนไหวและมีทักษะกีฬาสูงขึ้น ส่วนการทำวิจัยในชั้นเรียนพลศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอความรู้การเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเล่มที่ 4 ชื่อเรื่อง “การเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียน: พลศึกษา” เพียงเล่มเดียว ผลการประเมินการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนพลศึกษาโดยรวมในระดับดี ผลงานวิจัยของ ชาญยุท มั่งคั่ง (2553) ได้วิจัย เรื่อง รายงานการพัฒนาชุดพัฒนาตนเอง เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่า ครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการศึกษาชุดพัฒนาตนเองตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด ร้อยละ 80 ส่วนความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน นำเสนอความรู้การเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน เป็นเล่มที่ 7 ชื่อเรื่อง “แนวทางการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน” เพียงเล่มเดียวเช่นเดียวกัน ผลการประเมินการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โดยรวมในระดับปานกลาง ซึ่งจากการศึกษาเอกสารดังกล่าวเป็นการพัฒนาการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวม ไม่ได้เน้นเฉพาะส่วนประกอบของรายงานการวิจัยในชั้นเรียน และยังไม่มีการทวนซ้ำได้จัดทำเฉพาะคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ได้ใช้ศึกษาและพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ และผู้สนใจ ได้ใช้เป็นแนวทางในการนิเทศการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านการวิจัยในชั้นเรียนให้ในหน่วยงานของตนเอง ส่งผลถึงพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาชีพของครู

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1
2. เพื่อศึกษาผลการใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบความรู้ด้านการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนการศึกษาพิเศษก่อนและหลังได้รับการนิเทศและใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน
 - 2.2 ประเมินคุณภาพของรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ ที่ได้รับการนิเทศ และใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน
 - 2.3 ศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ ที่มีต่อการใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำกระบวนการนิเทศการศึกษา มาปรับใช้ โดยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2566-2567 ประกอบด้วยขั้นตอน 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการและกำหนดจุดพัฒนา ขั้นที่ 2 การวางแผนการพัฒนา/การวางแผนการนิเทศ ขั้นที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ ขั้นที่ 5 การติดตามและประเมินผล ขั้นที่ 6 การสรุปรายงานและเผยแพร่ผลงาน ผู้วิจัยได้นำกระบวนการนิเทศทางการศึกษา 6 ขั้นตอนดังกล่าว มาใช้เป็นแนวทางการนิเทศในการพัฒนาการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนให้ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ ได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน และทดลองใช้ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนาคู่มือฝึกอบรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการวิเคราะห์ (ปีการศึกษา 2566-2567) ระยะที่ 2 การทดลองใช้และพัฒนาคู่มือฝึกอบรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการวิเคราะห์ (ปีการศึกษา 2566) ระยะที่ 3 การขยายผลการใช้คู่มือฝึกอบรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการวิเคราะห์ (ปีการศึกษา 2567) ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการวิจัย โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ดังนี้

- 1.1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ศึกษาประสิทธิภาพด้านความเที่ยงของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศ และใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ประเมินโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปของ มหาวิทยาลัยนเรศวร

1.2 ศึกษาค่าความก้าวหน้าด้านการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ก่อน –หลังได้รับการนิเทศและใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้สูตร t-test ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for windows

1.3 ศึกษาประสิทธิภาพด้านความเที่ยงของแบบประเมินคุณภาพรายงานการวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมนแรงค์ (Spearman rank correlation coefficient) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for windows

1.4 ศึกษาความคิดเห็นต่อคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน คุณภาพรายงานการวิจัยในชั้นเรียน และความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปของมหาวิทยาลัยนเรศวร และเปรียบเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ย

1.5 ศึกษาคุณภาพของแบบทดสอบ หาค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเที่ยง (Reliability) KR₂₀ ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปของ กศน.ภาคกลาง <http://crnfe.ac.th>

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการคำนวณ

2.1 วิเคราะห์ความสอดคล้อง เหมาะสมของเครื่องมือ โดยใช้ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) (บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ, 2553).

2.2 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2520)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และพรรณนาความเป็นการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ โดยการประมวลสรุป ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการเขียนพรรณนาความ

ผลการวิจัย (Research Results)

1. คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน มีประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 84.96/84.76$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 80/80$ ที่กำหนดไว้

2. ความรู้ด้านการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน หลังได้รับการนิเทศและใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ สูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศและใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. รายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ ที่ได้รับการนิเทศและใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนนำ และส่วนอ้างอิง ในระดับดีมาก ส่วนเนื้อหา และการประเมินรายงานโดยรวมทั้งฉบับในระดับดี

4. ความพึงพอใจของครูผู้สอนการศึกษาพิเศษที่มีต่อการใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คู่มือช่วยให้จัดทำรายงานการวิจัยในชั้นเรียนได้นำเชื่อถือ รองลงมา คือ คู่มือสอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน และคู่มือช่วยให้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ในระดับมาก คือ คู่มือช่วยให้เขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียน: ส่วนเนื้อหาได้ถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การพัฒนาคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลจากข้อค้นพบตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน มีประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 84.96/84.76$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 80/80$ ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจาก การจัดทำคู่มือได้พัฒนาตามขั้นตอนการสร้างคู่มือ โดยศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคู่มือ เพื่อกำหนดประเภท และองค์ประกอบของคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อกำหนดขอบข่ายเนื้อหาของคู่มือ และกำหนดคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน เป็นประเภทคู่มือทั่วไป เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้มีความเข้าใจ และสามารถเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ต่อมาได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่การร่างคู่มือปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2566 และแก้ไขปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จนได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งได้ผ่านการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มทดลองในระยะที่ 2 พบว่า กลุ่มทดลอง จำนวน 17 คน มีความคิดเห็นว่าคุณ่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนมีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมากที่สุด รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าคุณ่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนมีความเหมาะสม โดยรวมในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน ซึ่งคู่มือที่ดีจะช่วยให้ผู้ใช้สามารถดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองอย่างถูกต้อง เหมาะสม บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ดังที่ สุมาลี สังข์ศรี (2553) สรุปรว่า คู่มือเป็นหนังสือหรือเอกสารที่ใช้ควบคู่กับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นเอกสารที่ให้แนวทางการปฏิบัติแก่ผู้ใช้คู่มือ โดยอธิบายหรือให้รายละเอียดของการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยผ่านขั้นตอนหรือกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองอย่างถูกต้อง เหมาะสม และประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับ ปรีชา ช่างขวัญยืน (2552) ที่ว่าลักษณะของคู่มือที่ดีต้องระบุให้ชัดเจนว่าสำหรับใครใช้ เพื่ออะไร เมื่อไร ที่ไหนและใช้อย่างไร เรียงลำดับกิจกรรม ขั้นตอน เนื้อหาสาระจากง่ายไปยาก รูปเล่มสวยงามน่าสนใจ น่าใช้ควรเขียนให้เข้าใจได้ง่าย โดยใช้เทคนิคอื่น ๆ ประกอบ เช่น การใช้ภาพประกอบ การใช้ตาราง การยกตัวอย่าง เนื้อหามีความถูกต้อง ทันสมัย

การดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนการศึกษาพิเศษด้านการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้มีความรู้ ด้านการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนการศึกษา

พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 มีความรู้ด้านการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนหลังได้รับการนิเทศและใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน สูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศและใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจาก วิทยากรผู้ให้การอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียนมีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรในการอบรมเชิงปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน มีองค์ความรู้อย่างชัดเจนจากการพัฒนาคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งการศึกษาคู่มือประกอบการอบรม และศึกษาด้วยตนเอง จึงทำให้ครูได้รับความรู้ ความเข้าใจ และมีความกระตือรือร้นให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้การอบรมเชิงปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนประสบความสำเร็จ ครูเข้าใจในขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน รวมถึงขั้นตอนสุดท้ายการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้แบบทดสอบการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนเพื่อให้แบบทดสอบมีคุณภาพ โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียนของ อารมณ ฉนวนจิตร (2551) วาโร เฟ็งสวัสต์ (2551) เกียรติสุดา ศรีสุข (2552) และ พิสนุ พงศ์ศรี (2552) เพื่อกำหนดขอบข่ายเนื้อหาในการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จากหนังสือเกี่ยวกับเทคนิคการเขียนข้อสอบของ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2553) และ เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2554) เพื่อกำหนดโครงสร้างและสร้างแบบทดสอบการวิจัยในชั้นเรียนให้ครอบคลุมขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 30 ข้อ โดยสร้างเพื่อไว้คัดออก จำนวน 40 ข้อ หลังจากนั้นนำแบบทดสอบการวิจัยในชั้นเรียนที่สร้างขึ้น เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามในแต่ละข้อ แล้วผู้วิจัยมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเพื่อดูดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC คัดเลือกเอาเฉพาะข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 จำนวน 30 ข้อ นำไปหาประสิทธิภาพ จนได้ค่าความเที่ยง ทั้งฉบับเท่ากับ 0.81 ส่งผลให้แบบทดสอบมีประสิทธิภาพ และเมื่อนำไปใช้ทดสอบหลังได้รับการนิเทศและใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษมีความรู้หลังได้รับการนิเทศและใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน สูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศและใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมโภชน์ หลักฐาน (2550: 165) ได้วิจัยเรื่อง ผลการสร้างและการใช้คู่มือเรียนรู้และปฏิบัติการการวิจัยในชั้นเรียน: พลศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้พลศึกษา ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า ครูมีความรู้การวิจัยในชั้นเรียนหลังได้รับการนิเทศ และใช้คู่มือสูงกว่าก่อนนิเทศ และใช้คู่มืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำนองเดียวกับ ยุพิน ยืนยง (2553) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5 อัครสงฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ ซีไอพีอี (CIPE Model) ประกอบด้วย หลักการ มุ่งเน้นกระบวนการนิเทศที่เป็นระบบสัมพันธ์กัน และคำนึงถึงความแตกต่าง

ระหว่างบุคคล ใช้กระบวนการนิเทศ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 Classifying: C การคัดกรองระดับความรู้ ความสามารถ ทักษะที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อจัดกลุ่มครูและเลือกวิธีการนิเทศที่เหมาะสมสำหรับครูแต่ละกลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 Informing: I การให้ความรู้ก่อน การนิเทศ ขั้นตอนที่ 3 Proceeding: P การดำเนินงาน ได้แก่ 3.1 การประชุมก่อนการสังเกตการสอน (Pre conference) 3.2 การสังเกตการสอน (Observation) 3.3 การประชุมหลังการสังเกตการสอน (Post conference) ขั้นตอนที่ 4 Evaluating: E การประเมินผลการนิเทศ โดยมีการกำกับ ติดตาม (Monitoring) อย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ พรทิภา ยืนยง (2553) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 93.33

ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 เขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน มีคุณภาพโดยรวมในระดับมากที่สุด อาจจะเป็นเนื่องจาก ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 28 คน เป็นผู้ที่เคยอบรมการวิจัยในชั้นเรียนมาบ้างแล้ว แต่ยังไม่สมบูรณ์และถูกต้องตามหลักการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนรูปแบบเชิงวิชาการ เมื่อได้รับความรู้ที่ถูกต้องจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ และศึกษาคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งนำเสนอข้อบกพร่องและแนวทางปรับปรุงในแต่ละหัวข้อไว้อย่างชัดเจน จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้คู่มือ ดังที่ ปรีชา ช่างขวัญยืน (2554) กล่าวถึงการเขียนคู่มือว่า หากผู้เขียนคาดคะเนว่า ส่วนใหญ่ผู้ใช้คู่มือมักจะผิดพลาดตรงจุดไหน และผู้เขียนคู่มือสามารถให้คำอธิบายไว้ด้วยว่า คำตอบอะไรถูกผิดด้วยเหตุใด ก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้คู่มือ นอกจากนี้ กลุ่มอบรมไม่ใหญ่ ผู้วิจัยดูแลได้อย่างทั่วถึง มีการอบรมเป็นระยะอย่างต่อเนื่องจำนวน 8 ครั้ง ส่งผลให้รายงานการวิจัยในชั้นเรียน มีคุณภาพในระดับดีมาก ซึ่งจำนวนผู้เข้าอบรมน้อยเป็นประเด็นหนึ่งที่ทำให้การวิจัยในชั้นเรียนประสบความสำเร็จ ดังที่ พิสนุ พองศรี (2552) กล่าวถึงประเด็นจำนวนผู้เข้าอบรม สรุปได้ว่า การอบรมเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนจะประสบความสำเร็จ ถ้ากลุ่มอบรมมีขนาดจำนวนไม่มากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ ต้นยะ (2547) ที่ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การพัฒนา ชุดการฝึกอบรม เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูประจำการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทดลอง 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 จำนวนผู้เข้าอบรม 36 คน กลุ่มใหญ่ ทำให้แต่ละคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ทั่วถึง ความรู้หลังฝึกอบรมไม่แตกต่างจากก่อนฝึกอบรม ครั้งที่ 2 ได้ลดจำนวนผู้เข้าอบรมให้น้อยลง จำนวน 17 คน วิทยากรจัดกิจกรรมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด การนำเสนองานได้อย่างทั่วถึง ทำให้ครูมีความรู้หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม กนิษฐา เขาวัววัฒนกุล (2553) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู สาขาการสอนคณิตศาสตร์ รูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียน มีชื่อว่า พีพีเอ็มอี (PPME Mentoring Model) ประกอบด้วย กระบวนการ 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ/เตรียมความพร้อม (Preparing Phase = P) ระยะที่ 2 ระยะวางแผน การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Planning = P) ระยะที่ 3 ระยะดำเนินการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring Phase = M) ประกอบด้วยการดำเนินการ 1) การประชุมก่อนการดูแลให้คำปรึกษา แนะนำ (Preconference) 2) การสังเกต และการเก็บรวบรวมข้อมูล (Observation and Data Gathering) 3) การร่วมกันวิเคราะห์ และการสะท้อนความคิดและการปฏิบัติ (Collaborative Reflection and Analysis) 4) การประชุมหลังกระบวนการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Post conference) ระยะที่ 4 ระยะประเมินผลการดูแลให้คำปรึกษา แนะนำ (Evaluating Phase = E) พบว่า สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับสูงมาก

ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 มีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะ เนื่องจาก ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ นอกจากนี้ได้รวบรวมปัญหาจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้สภาพ ปัญหา ที่ชัดเจน และการจัดทำคู่มือได้พัฒนาตามขั้นตอนการสร้างคู่มือ ได้ปรับปรุงตาม ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำไปใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2565 และแก้ไขปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จน ได้คู่มือที่มีประสิทธิภาพ ได้ค่า E_1/E_2 เท่ากับ 84.96/84.76 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งได้ ผ่านการสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มทดลองในการใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ทั้ง 2 ระยะ พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการเขียนรายงาน การวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมในระดับมากที่สุด อีกประเด็นหนึ่ง อาจจะเนื่องจาก การพัฒนาการวิจัย ในชั้นเรียนเป็นโอกาสช่วยให้เจริญก้าวหน้าในอาชีพ ดังที่ นิตินพ ภูตะโชติ (2556) กล่าวถึงปัจจัย ด้านความก้าวหน้าของทุกอาชีพจะมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน ถ้าองค์กร มีนโยบายสนับสนุนให้บุคลากรเลื่อนตำแหน่ง เพื่อความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ ปัจจัยดังกล่าวจะ เป็นการสร้างความพึงพอใจให้แก่บุคลากร เช่นเดียวกับ จันทรานี สงวนนาม (2551) กล่าวถึงความ พึงพอใจของคนในการทำงานตามทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg) ด้านความก้าวหน้า (Advancement) เป็นปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) ที่เกี่ยวกับงานและความสำเร็จของงาน ส่งผลให้บุคลากรมีความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภณิดา เจริญวัน (2551) ที่ได้ศึกษา งานวิจัย เรื่อง การพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง สังกัดกอง การศึกษา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อการทำวิจัยในชั้น เรียนในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า ด้านความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้น เรียน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด แต่มี 1 ข้อ ที่ต่ำกว่าข้ออื่นคือ การเขียนส่วนเนื้อหา ดังนั้นผู้ใช้ คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน เล่มที่ 3 การเขียนส่วนเนื้อหา ควรอ่านอย่างรอบคอบ ทำ

ความเข้าใจและฝึกทำทีละตอน ขณะที่ฝึกปฏิบัติ ต้องตรวจสอบข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขปรับปรุงเป็นระยะ จะช่วยให้เข้าใจและเขียนบทที่ 1-บทที่ 5 ได้ถูกต้อง

1.2 แนวทางการพัฒนาการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน หากเป็นความสมัครใจและมีปฏิทิน กำหนดช่วงเวลานั่นนอนในการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ครูสามารถพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนประสบความสำเร็จ

1.3 การพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนจะประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับ ขนาดของกลุ่มอบรม ไม่ใหญ่เกินไปและวิทยากรนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษา การวิจัยและพัฒนาคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน แยกเป็นระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เพื่อการนำเสนอตัวอย่างจะได้สอดคล้องกับระดับชั้นของผู้อ่านและผู้เข้าอบรม

2.2 ควรมีการศึกษา การวิจัยและพัฒนาคู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน แยกกลุ่มให้ชัดเจน เช่น ครูผู้ช่วย ครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ เพื่อความลุ่มลึกของเนื้อหาสาระในคู่มือจะได้สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มที่กำหนด

2.3 ควรมีการศึกษา การวิจัยและพัฒนาคู่มือเรื่องอื่น ๆ เช่น การวิจัยและพัฒนาคู่มือการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การวิจัยและพัฒนาคู่มือการสอนโครงงาน เพราะจะทำให้ครูได้มีคู่มือเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยผ่านขั้นตอนหรือกระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างถูกต้อง เหมาะสม และประสบผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนิษฐา เชาววัฒนกุล. (2553). การพัฒนารูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาการวิจัยสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2552). ระเบียบวิธีวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ครองช้างพรินต์ติ้ง.
- จันทรานี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บุ๊คพอยท์.
- ชาญยุทธ มั่งคั่ง. (2553). การสังเคราะห์ผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ โดยวิธีวิเคราะห์ห่อภิมาน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2520). ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นงลักษณ์ นุชอุดม. (2555). ปัญหาการจัดทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- นิภาพร กุลสมบุรณ์. (2552). การวิจัยและพัฒนากระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมวินัยของครูและการเรียนรู้ของโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2552). เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชูธรรม์ ตาคำ. (2552). การพัฒนาครูด้านการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนพานพสกสวส์ดี อำเภอบางจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บุญธรรม กิจปริดาภิรุตี. (2553). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ศรีอนันต์การพิมพ์.
- พิมวล คันธิลป์. (2552). การพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนดงน้อยวิทยา อำเภอสหัสขันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2555). วิธีวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุพิน ยืนยง. (2553). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูเขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุทธพงษ์ อายุสุข. (2550). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 20 (3): 464-482.
- เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2554). การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สมโภชน์ หลักฐาน. (2550). ผลการสร้างและการใช้คู่มือเรียนรู้และปฏิบัติการ การวิจัยในชั้นเรียน : พลศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้พลศึกษาครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. รายงานการวิจัย. ศรีสะเกษ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1.
- สายชล แซ่จิว. (2550). ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุมาลี สังข์ศรี. (2553). การเขียนคู่มือการเขียนผลงานวิชาการและบทความ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), สำนักงาน. (2553). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แมทซ์พอยท์.
- อัจฉรา สระวาสี. (2555). การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้กระบวนการวิจัย. วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. 2 (1): 30.
- อาทิวรรณ โชติพฤกษ์. (2553). ก้าวสู่ความเป็นนักวิจัยมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Kenneth, M. (2006). Developing teacher-researchers in high school: A case Study of planned in fermentation. Pennsylvania: University of Pennsylvania.
- Mingucci, M.M. (2001). Action Research as ESL Teacher Professional Development. Dissertation Abstracts International, 63 (2), 229-A.

การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา Creating opportunities, Equality and Educational equity

จิรกร ฐาวีรัตน์¹

Jirakorn Thavirath

¹สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

The Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong

Corresponding Author e-mail: mygpax@gmail.com

Received: 2024-03-19 Revised: 2024-04-14 Accepted: 2024-04-19

บทคัดย่อ (Abstract)

การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษานั้น ต้องร่วมกันสร้าง และแก้ปัญหาทางการศึกษาที่ต้องประสานความร่วมมือกันทั้งรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐจัดตั้งกองทุน เพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ การจัดการศึกษาที่ผสมผสานทั้งสามรูปแบบ ให้มีความยืดหยุ่นทั้งด้านรูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา เนื้อหา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและประเมินผลเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เพื่อแก้ปัญหาเด็กหลุดจากระบบการศึกษา การจัดการเรียนรู้อัตนศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลายมีเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัย ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคตสามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัย ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบและมีจิตสาธารณะ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็ผลการศึกษาจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้อนกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือจากประสบการณ์การทำงาน ให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม เป็นประชากรที่มีคุณภาพในสังคมไทย เพื่อพัฒนาประเทศชาติอย่างมั่นคง และยั่งยืนในอนาคต

คำสำคัญ (Keywords): การสร้างโอกาส; ความเสมอภาค; ความเท่าเทียมทางการศึกษา;

Abstract

Creating opportunities, equality, and educational equity must be collaboratively built and addressed through cooperation among the government, private sector, and local administrative organizations. The government must ensure that all children receive twelve years of quality education, from pre-school to the end of compulsory education, without any fees. The entire education system must focus on developing students to be good, disciplined, proud of their nation, able to excel according to their own aptitudes, and responsible towards their families, communities, society, and the nation. Quality compulsory education should be provided without any fees. The government has established a fund to assist those lacking financial resources, to reduce educational disparities, and to enhance and develop the quality and efficiency of teachers. Support individuals, families, community organizations, private organizations, professional organizations, religious institutions, workplaces, and other social institutions to have the right to provide basic education. Educational institutions may offer education in one or all three forms. The integration of all three forms of education should be flexible in terms of format, teaching methods, content, curriculum, duration, and assessment to meet the needs of learners and specific target groups, in order to address the issue of children dropping out of the education system. The integration of the three educational models should be flexible in terms of format, methods of education management, content, curriculum, duration, and assessment to align with the needs of learners and specific target groups, in order to address the issue of children dropping out of the education system. The learning process that responds to the changes of the 21st century recognizes the diverse multiple intelligences of humans. Its goal is to provide quality education according to standards for learners of all ages, equipping them with the necessary skills for the future world. They should be able to solve problems, adapt, communicate, and work effectively with others, possess discipline, have a habit of continuous lifelong learning, and be citizens who understand their rights and duties, are responsible, and have a public spirit. Allow the transfer of accumulated academic results for learners within the same or different systems, whether from the same educational institution or not, including non-formal learning, self-directed learning, vocational training, or work experience, to provide learners with equal

access to quality education. This aims to create a quality population in Thai society to develop the nation steadily and sustainably in the future.

Keywords: Creating opportunities; Equality; Educational equality

บทนำ (Introduction)

ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เครื่องมือที่สำคัญที่พัฒนา มนุษย์ให้มีคุณภาพคือการศึกษา ซึ่งในพุทธศตวรรษชาติ พ.ศ. 2561-2580 กำหนดให้มีการพัฒนาเด็ก ตั้งแต่ระดับปฐมวัยให้มีสมรรถนะและลักษณะที่ดี สมวัยทุกด้าน โดยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลายมี เป้าหมายให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลก อนาคตสามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มี นิสัย ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบและมีจิตสาธารณะ (พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561, 2561)

“เด็กเยาวชนทุกคนไม่ว่าจะเกิดมายากดีมีจนหรือมีอุปสรรคใดๆ ในชีวิตพึงได้รับโอกาสทาง การศึกษาอย่างเสมอภาคโดยทั่วกัน” การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคน สหประชาชาติได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนตั้งแต่ พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) โดย การศึกษาเป็นหนึ่งในสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนต้องเข้าถึง โดยความก้าวหน้าในการสร้างความ เสมอภาคทางการศึกษาระดับนานาชาติที่สำคัญ ได้แก่ การจัดประชุมระดับโลกเรื่องการศึกษาเพื่อ ปวงชน (World Conference on Education for All) ที่ประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2533 (ค.ศ. 1990) ในการประชุมครั้งนั้นได้มีการมติรับรองปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน และกรอบ การดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อปวงชน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการการเรียนรู้ (WorldDeclaration on Education and the Framework for Action to Meet Basic LearningNeeds) หรือ ‘ปฏิญญาจอมเทียน’ (Jomtien Declaration) เพื่อขจัดความไม่รู้หนังสือ และทำให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สำเร็จภายในระยะเวลา 10 ปี (สรุปผลการ ประชุมคณะผู้บริหารระดับสูงด้านการศึกษาเพื่อปวงชนขององค์การยูเนสโก, 2551

<https://www.bic.moe.go.th/images/stories/movement/2009/EFA-Oslo09.pdf>

ทั้งนี้การจัดการศึกษาได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัย เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็ก ได้รับการดูแล และพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรค เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ ภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตาม ความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกัน ระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมี

หน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าว มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล และยังกำหนดไว้ดีกว่ากฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการ และตรวจสอบการดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วยการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษา รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา ตามความถนัดของตนให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูโดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุน (พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561, 2561)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ใน หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ว่าการจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าว มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และได้กำหนดการศึกษาสำหรับคนพิการว่า ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น บิดามารดา หรือ ผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับจำนวน 9 ปี ให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ 16 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542)

นอกจากนี้แล้ว พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ ยังได้กำหนดไว้ว่า ให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ประกาศรายละเอียดเกี่ยวกับการส่งเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษา และการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อ ระหว่างสถานศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับโดยให้ปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา รวมทั้งต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ปกครองของเด็กทราบก่อนเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และได้กำหนดไว้ในมาตรา 12 ว่าให้กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือเด็กซึ่งไม่สามารถ

พึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาสหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดตามความจำเป็น เพื่อประกันโอกาสและความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาภาคบังคับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

นโยบายการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

ในปัจจุบันยังคงมีเด็กและเยาวชนที่ยังเข้าไม่ถึงการศึกษา หรือมีความยากลำบากในด้านต่างๆ ทำให้หลุดออกจากระบบการศึกษากลางคัน เป็นที่มาของการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDG Goals) ซึ่งประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติต้องร่วมกันบรรลุให้ได้ภายใน พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) โดยประเด็นการปฏิรูปที่ 3 : การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง), 2564) ความสำคัญของปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาเป็นเรื่องที่กระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต รัฐธรรมนูญมาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, 2560) ขณะเดียวกันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ในหมวดหมู่ที่ 9 กำหนดเป้าหมาย “ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม” พร้อมทั้งได้ระบุถึงสถานการณ์การพัฒนาของประเทศที่ผ่านมาว่า คริวเรือนยากจนข้ามรุ่น ส่วนใหญ่ไม่มีเงินออม การศึกษาต่ำ ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นปัญหาที่อยู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน และแม้ว่าจะมีการพยายามออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้อย่างเด็ดขาด โดยนโยบายลดปัญหาในสถานศึกษา และแนวทางการแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีดังนี้

1. มาตรการลดความเหลื่อมล้ำจากรัฐบาล

การออกนโยบายเพื่อเข้ามาช่วยเหลือดูแลให้เด็ก และเยาวชนมีโอกาสได้รับสิทธิ และเสรีภาพที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น มีนโยบายการกำหนดให้เด็ก และเยาวชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการสนับสนุนค่าเล่าเรียนให้นักเรียน เป็นต้น อีกทั้งปัจจุบันภาครัฐยังมีการสนับสนุน และดูแลให้โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล สามารถเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนได้อย่างเท่าเทียมกับโรงเรียนในพื้นที่เขตเมือง โดยมีการช่วยเหลือในการจัดหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และการติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ต สามารถจัดการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลและเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางผ่านระบบออนไลน์

2. สนับสนุนการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

การสนับสนุนการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เปรียบเสมือนการช่วยเหลือทางอ้อม เพื่อให้เด็ก และเยาวชนสามารถมีโอกาสที่ดีทางการศึกษาได้ เนื่องจากเมื่อผู้ปกครองมีความรู้ หรือมีโอกาสได้

เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ รวมไปถึงมีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา ก็จะช่วยให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของการสนับสนุนการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน

3. ขยายขนาดโรงเรียนให้เหมาะสม

การขยายขนาดโรงเรียน สามารถช่วยให้เด็กนักเรียนจำนวนมากมีโอกาสดำเนินการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน ช่วยลดความต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เนื่องจากเด็กนักเรียนได้รับการเรียนการสอนภายใต้มาตรฐานเดียวกัน และยังช่วยลดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจากคุณภาพของโรงเรียนได้

4. การจัดการองค์ความรู้และยกระดับทักษะที่จำเป็น

เน้นพัฒนาความรู้และสมรรถนะด้าน Digital Literacy สำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันตามระดับและประเภทของการจัดการศึกษา เช่น STEM Coding เป็นต้น การศึกษาเพื่อทักษะอาชีพและการมีงานทำ พัฒนา 3 ทักษะหลัก ได้แก่ โลกทัศน์อาชีพ การเสริมทักษะใหม่ (Up Skill) และการเพิ่มทักษะใหม่ที่จำเป็น (Re-Skills) ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย (1) ผู้อยู่ในระบบการศึกษา (การศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวศึกษา) (2) ผู้อยู่นอกระบบการศึกษา (3) วัยแรงงาน และ (4) ผู้สูงอายุ เพื่อให้มีทักษะและสมรรถนะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัลและอาชีพที่เกิดขึ้นใหม่ (Digital Disruption) โดยเน้นเพิ่มบทบาทของการศึกษานอกระบบในการ Re-Skills ด้านอาชีวศึกษากับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ , 2565).

5. ระบบบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาครู ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้มีมาตรฐานวิชาชีพที่สูงขึ้นการจัดฝึกอบรมพัฒนาทักษะสมรรถนะให้แก่บุคลากร การเพิ่มจำนวนครูต่อเด็กนักเรียนจะทำให้เด็กนักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น ช่วยลดปัญหาเด็กนักเรียนที่ถูกละเลยข้างหลัง และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน

6. การจัดสรรกองทุนเพื่อการศึกษา

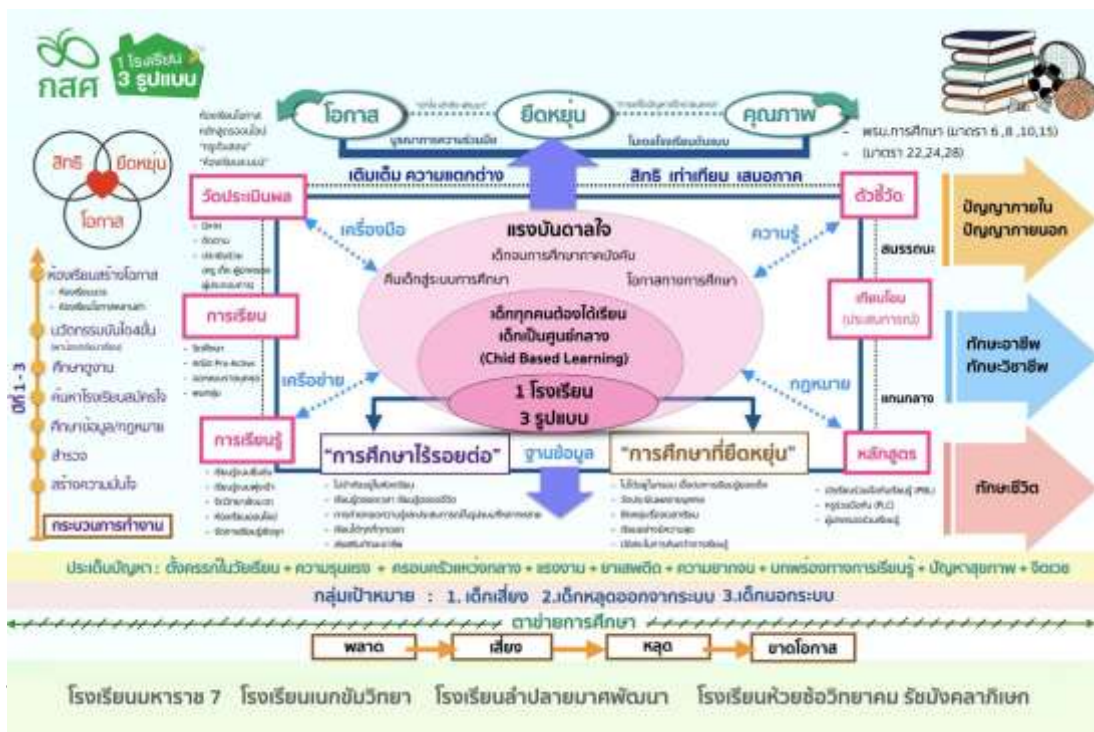
เนื่องจากปัญหาใหญ่ที่ก่อให้เกิดเป็นความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มาจากปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

แนวทางการจัดการศึกษายืดหยุ่นตอบโจทย์ชีวิต

1. การจัดการศึกษา 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ

โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาหลายรูปแบบได้ตามกฎหมาย เป็นการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 ได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ 3 รูปแบบ 1) การจัดการศึกษาในระบบ เหมือนหลักสูตรทั่วไปตามโรงเรียน 2) การศึกษานอกระบบ สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม 3) การศึกษาตามอัธยาศัยเรียนรู้ตามศักยภาพและความสนใจ เป็นรูปแบบโดย

หลักการ แต่ใจความสำคัญของ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ คือการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ที่สำคัญมีกฎหมายหลายฉบับรับรองรับความถูกต้อง โดยที่สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้ง 3 รูปแบบเลยก็ได้ โดยให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ เอื้อให้ทุกภาคส่วนในสังคมบูรณาการจัดการศึกษาร่วมกันสร้าง “ตาข่ายการศึกษา” เพื่ออำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรทุกกลุ่มสังคมย่อมไม่มีเด็กนอกระบบ เด็กตกหล่น “Zero Dropout Thailand” (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2566) เพื่อแก้ปัญหาเด็กหลุดจากระบบการศึกษา เพราะเป้าหมายของการแก้ปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา ไม่ได้หมายถึงการนำเด็กทุกคนกลับเข้าสู่ห้องเรียนเพียงเท่านั้น แต่คือการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น สอดรับกับทุกเงื่อนไขชีวิต และสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลง

การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ

- ขั้นที่ 1 พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากร
- ขั้นที่ 2 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ
- ขั้นที่ 3 จัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น
- ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ขั้นที่ 5 นิเทศ ติดตามและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ที่มา : กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2566)

2. การจัดการศึกษาในรูปแบบ “ศูนย์การเรียนรู้”

ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) รูปแบบที่เปิดกว้างของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสถานที่เรียนที่องค์กรชุมชนหรือองค์กรเอกชน จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่แสวงหากำไร เพื่อให้องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชนซึ่งมีความประสงค์และมีความพร้อมเข้ามาช่วยเหลือรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรัฐจะส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาอันจะทำให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกับการศึกษาในรูปแบบอื่น (กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิขององค์กรชุมชนและองค์กรเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนรู้, 2545)

ด้วยเหตุผลความจำเป็น และสภาพปัญหาที่หลากหลายทำให้เด็กและเยาวชน จำนวนเป็นล้านคน ต้องหลุดจากระบบการศึกษา หนึ่งในทางออกสำคัญของปัญหานี้ คือ การศึกษายืดหยุ่นตอบโจทย์ชีวิต กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) จึงริเริ่ม Mobile School เข้าเรียนไม่ได้ ให้โรงเรียนไปหา การศึกษายืดหยุ่นตอบโจทย์ชีวิต โครงการเชิงรุกที่จะพา “การเรียนรู้” “วุฒิการศึกษา” ไปให้ถึงเด็กและเยาวชนที่หลุดจากระบบการศึกษาในพื้นที่ทั่วประเทศโดยความร่วมมือ

ของ กสศ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้โดยสถาบันทางสังคม ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

เพราะเข้าใจ เด็ก และเยาวชนแต่ละคน ความแตกต่างกันทางด้านสภาพปัญหาข้อจำกัดในชีวิต ความพร้อมในการเรียน ความถนัด ความสนใจ สภาพแวดล้อมในวิถีชีวิต ครอบครัว หรือชุมชน การจัดการการศึกษา จึงต้องมีความยืดหยุ่น สามารถตอบสนองความแตกต่างหลากหลายของเด็กและเยาวชนได้

เพราะเชื่อมั่น เด็กและเยาวชนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปสู่คุณค่าความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การศึกษาต้องเป็นทางออกของชีวิตและนำชีวิตของเด็กเป็นที่ตั้ง สามารถตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียน ช่วยให้ค้นพบตัวเอง เป็นผู้รักการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต เชื่อมโยงกับวิชาการ ชีวิตกับอาชีพเป็นเรื่องเดียวกันจนประสบความสำเร็จได้เต็มศักยภาพ

เครือข่ายศูนย์การเรียนรู้โดยสถาบันทางสังคม ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นหน่วยผู้จัดการการศึกษา และภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น สถานประกอบการ ภาคธุรกิจเอกชน ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ชุมชน รวมถึงนักวิชาชีพสาขาต่างๆ การจัดเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งรูปแบบ Online และ Onsite มีครูพี่เลี้ยง ทำหน้าที่เป็น Learning Designer ช่วยแนะแนว ให้คำปรึกษา และร่วมออกแบบแผนการศึกษา เส้นทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ที่มีความพร้อม ความถนัดความสนใจที่แตกต่างกันเป็นรายคน ทำงานเชื่อมประสานร่วมกับผู้จัดการรายกรณีหรือ Case Manager ของเด็กและเยาวชนที่หลุดจากระบบการศึกษา ซึ่งอยู่ในพื้นที่ก้นบึ้ง ๆ การจัดเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งรูปแบบ Online และ Onsite มีครูพี่เลี้ยง ทำหน้าที่เป็น Learning Designer ช่วยแนะแนว ให้คำปรึกษา และร่วมออกแบบแผนการศึกษา เส้นทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ที่มีความพร้อม ความถนัดความสนใจที่แตกต่างกันเป็นรายคน ทำงานเชื่อมประสานร่วมกับผู้จัดการรายกรณีหรือ Case Manager ของเด็กและเยาวชนที่หลุดจากระบบการศึกษา ซึ่งอยู่ในพื้นที่ก้นบึ้ง ๆ การศึกษาช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาในชีวิตประจำวัน โดยศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ประสบการณ์ การทำงานสภาพแวดล้อม สื่อต่าง ๆ ตลอดจนสถานการณ์และกิจกรรมในทุกรูปแบบที่แวดล้อมชีวิต

แนวทางการป้องกัน เฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคัน
ที่กลับเข้าระบบการศึกษา

บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินงานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกุดกลางทางการศึกษา ดังนี้

1) กำหนดนโยบายการดำเนินงานไม่ให้เกิดกุดกลางที่สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับสภาพปัญหาเด็กตกหล่นของชุมชน และบริบทในพื้นที่

2) กำหนดนโยบายการรับนักเรียนเชิงรุก โดยการค้นหาเด็กตาม ทร.14 และเด็กที่ไม่มีชื่อแต่มีตัวในพื้นที่บริการ แล้วลงเยี่ยมบ้านเพื่อแจ้งการนำเด็กเข้าเรียนเมื่อเด็กอายุถึง โดยความร่วมมือของเครือข่ายทุกหน่วยงาน

3) จัดตั้งศูนย์ประสานงานการป้องกันเด็กตกหล่นและแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อประสานงานและรับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันเด็กตกหล่น

4) สำรวจและจัดทำข้อมูลสารสนเทศประชากรวัยเรียนในเขตพื้นที่บริการให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลทั้งระบบ

5) สำรวจ นำเข้าและจัดทำข้อมูลสารสนเทศเด็กตกหล่นในเขตพื้นที่บริการให้สะดวกและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลทั้งระบบ

6) จัดทำคู่มือการดำเนินงานหรือแนวปฏิบัติการป้องกันเด็กตกหล่น และประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักในการป้องกันเด็กตกหล่น แก่หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

7) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานและบุคคลในพื้นที่ให้ครบถ้วนครอบคลุม

8) ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับติดตามการดำเนินงานป้องกันเด็กตกหล่น รวมทั้งการค้นหาเด็กตกหล่นของสถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

9) เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการรับนักเรียน และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

10) ส่งเสริมสนับสนุนระบบการแนะแนวการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด รวมทั้งการพัฒนาครูแนะแนวให้มีสมรรถนะในการแนะแนวการศึกษาต่อ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและครอบครัว และการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียน การติดตาม ช่วยเหลือ

11) เสริมสร้างระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม สรุปลผลการดำเนินงาน และการรายงานการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย สามารถแก้ปัญหา ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน

บทบาทสถานศึกษา

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินงานเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กตกหล่นทางการศึกษา ดังนี้

1) ดำเนินงานเชิงรุกเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กตกหล่น ที่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการค้นหาเด็กตาม ทร.14 และเด็กที่ไม่มีชื่อแต่มีตัวในพื้นที่บริการ ลงเยี่ยมบ้าน และติดตามประชากรวัยเรียน เพื่อแจ้งการนำเด็กเข้าเรียนเมื่อเด็กอายุถึงเกณฑ์ โดยการประสานงานเครือข่ายความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือและแต่งตั้งคณะทำงานจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อประสานข้อมูลเด็กตาม ทร.14 และเด็กตกหล่น รวมทั้งเด็กที่ไม่มีชื่อแต่มีตัวในพื้นที่บริการ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล สถานีตำรวจ และทีมสหวิชาชีพเป็นต้น

3) ประกาศแจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษา แจ้งเตือนผู้ปกครองล่วงหน้าในการส่งเด็กที่มีอายุอย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนก่อน 1 ปีการศึกษา ติดตามการเข้าเรียน และการส่งต่อนักเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 กำหนด

4) สร้างความตระหนักให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญของการศึกษา การสนับสนุน และช่วยเหลือผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพเต็มตามศักยภาพของผู้เรียนรายบุคคล

5) สร้างความเข้าใจ บังคับใช้และปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 โดยการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6) สํารวจ รวบรวม และจัดทำข้อมูลสารสนเทศประชากรวัยเรียนตาม ทร.14 และเด็กตกหล่น รวมทั้งเด็กที่ไม่มีชื่อแต่มีตัวในพื้นที่บริการ และนำเข้าในระบบข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานต้นสังกัด

7) เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการรับนักเรียนและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการทำงานเชิงรุกประสานบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันเด็กไม่ให้เด็กตกหล่นทางการศึกษา

8) ส่งเสริมระบบการแนะแนวการศึกษาและการส่งต่อผู้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนรายบุคคลโดยการประสานบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

9) ดูแลช่วยเหลือแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ เต็มตามศักยภาพรายบุคคล โดยการประสานบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

10) เสริมสร้างระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม สรุปผลการดำเนินงานและการรายงานการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย สามารถแก้ปัญหา ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานอย่างจริงจังชัดเจนและต่อเนื่อง

บทบาทครอบครัว ผู้ปกครอง

ครอบครัว หรือผู้ปกครองของประชากรวัยเรียน ที่ต้องเข้ารับการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินงานเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กตกหล่นทางการศึกษา ดังนี้

1) ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาของบุตรหลานที่อยู่ในความดูแล และประชากรวัยเรียนที่ต้องเข้ารับการศึกษา รวมถึงการแนะนำสร้างความเข้าใจกับบุคคลและชุมชนให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา

2) ศึกษาทำความเข้าใจและปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 รวมถึงการแนะนำสร้างความเข้าใจกับบุคคลและชุมชนในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ

3) ร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้การสนับสนุนและดูแลช่วยเหลือ แก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพเต็มตามศักยภาพรายบุคคล

4) แจ้งข้อมูลเมื่อพบเด็กตกหล่น หรือเด็กที่อยู่ในวัยเรียนแต่ไม่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสม ผ่านช่องทางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

แนวทางเครือข่ายความร่วมมือ

เครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วยบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่มีบทบาทที่สำคัญในการป้องกันไม่ให้เกิดตกหล่นทางการศึกษา ดังนี้

1) ตระหนักถึงปัญหาและสาเหตุของเด็กตกหล่นทางการศึกษา รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการศึกษาและการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545

2) ส่งเสริม สนับสนุนการค้นหาเด็กตกหล่นหรือเด็กที่อยู่ในวัยเรียนแต่ไม่ได้รับการศึกษา

3) แจ้งข้อมูลเมื่อพบเด็กตกหล่นหรือเด็กที่อยู่ในวัยเรียนแต่ไม่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสม ผ่านช่องทางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

4) สนับสนุนและดูแลช่วยเหลือ แก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพเต็มตามศักยภาพรายบุคคล

5) ส่งเสริม สนับสนุน เพื่อประชาสัมพันธ์สร้างความตระหนัก รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา การพาบุตรหลานเข้าเรียนเมื่อมีอายุถึงเกณฑ์และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545

บทสรุป (Conclusion)

การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษานั้น ต้องร่วมกันสร้าง และแก้ปัญหาทางการศึกษาที่ต้องประสานความร่วมมือกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยการสร้างความตระหนักรู้ให้เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และเข้าใจถึงปัญหาได้ดียิ่งขึ้น สามารถสร้างความตระหนักรู้ อาจทำได้โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ เช่น โซเชียลมีเดีย ที่เข้าถึงผู้คนได้อย่างหลากหลาย ง่ายตาย และรวดเร็ว หรืออาจเป็นการประชาสัมพันธ์ผ่านโครงการ หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่น่าเชื่อถือ และมีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ถูกสื่อสารไปถึงประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผู้คนในสังคมไทยมีความและได้เรียนรู้ถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

และแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งการสร้างความตระหนักรู้จะช่วยทำให้มีการส่งเสริม เรียกร้อง และสนับสนุนให้ภาครัฐหรือทุก ๆ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เข้ามาดูแลปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาให้ลดลง จนหมดสิ้นไปจากสังคมไทย รวมถึงการสนับสนุนให้กับองค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เราอยากมีส่วนร่วมในการสนับสนุน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา อาจทำได้ผ่านการสนับสนุนเป็นทุนทรัพย์ หรือการบริจาคอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นต่อการศึกษา ผ่านทางสถานศึกษาโดยตรง หรือผ่านทางโครงการของหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ และความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาถูกทำให้บรรเทาลงไป เพื่อช่วยส่งเสริมให้เด็ก และเยาวชนไทยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพที่ดีที่สุดอย่างเท่าเทียมกัน ตลอดจนจนสามารถเติบโต และพัฒนาไปเป็นประชากรที่มีคุณภาพในสังคมไทย เพื่อพัฒนาประเทศชาติอย่างมั่นคง และยั่งยืนในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565.
- กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิขององค์กรชุมชนและองค์กรเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียน พ.ศ. 2545. (2545). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 129 ตอนที่ 101 ก. หน้า 1.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2566). ก้าวไปด้วยกัน...สู่ความเสมอภาคทางการศึกษา. สืบค้น 20 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.eef.or.th/publication-edquity-movement-0624>
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2566). สพฐ. สร้างความเชื่อมั่น “โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาหลายรูปแบบได้ตามกฎหมาย” พร้อมสนับสนุนขยายผล เพื่อแก้ปัญหาเด็กหลุดจากระบบ. สืบค้น 20 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.facebook.com/EEFthailand>
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2566). 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ. สืบค้น 20 ธันวาคม 2566, จาก www.facebook.com/photo/?fbid=848852560609070&set=pcb.848854303942229
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2566). Mobile School เข้าเรียนไม่ได้ ให้โรงเรียนไปหา. สืบค้น 20 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.eef.or.th/publication-423241>
- แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง). (2564). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 44 ง. หน้า 293.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). (2565). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 139 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 97.
- พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนที่ 33 ก. หน้า 1.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก.
หน้า 14.

สรุปผลการประชุมคณะผู้บริหารระดับสูงด้านการศึกษาเพื่อปวงชนขององค์การยูเนสโก (High Level Group Meeting on Education for All). ณ กรุงออสโล ประเทศนอร์เวย์ วันที่ 16-18 ธันวาคม 2551 สืบค้นจาก <https://www.bic.moe.go.th/images/stories/movement/2009/EFA-Oslo09.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แนวทางการดำเนินงานป้องกัน ฝ้าระวัง ติดตาม และช่วยเหลือเด็กตกหล่นและออกกลางคัน ตามโครงการ “พาน้องกลับมาเรียน”.
สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). ประกาศ เรื่อง นโยบาย และจุดเน้นของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.

ผู้นำแห่งอนาคต: การพัฒนาแนวทางการบริหารในยุคดิจิทัล
Leaders of the Future: Developing Management Strategies in the
Digital Era

รัฐพงษ์ แซ่มแข็ง¹ ศุภกิตติ์ เศษรักษา²

Rattapong Khaemkhang, Supakit Setraksa

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Master's degree student, Faculty of Business Administration,

Ramkhamhaeng University

Corresponding Author e-mail: Su.ponpond@gmail.com

²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University

Received: 2024-05-06 Revised: 2024-07-13 Accepted: 2024-07-13

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์บทบาทของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานและการตัดสินใจในองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การศึกษานี้ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในบริบทดิจิทัล เพื่อระบุทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้นำในยุคนี้ ผลการศึกษาพบว่าผู้นำที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างนวัตกรรม และการมีส่วนร่วมของทีมงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในตลาดอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำที่เหมาะสมจะส่งเสริมสร้างความยืดหยุ่นขององค์กรและความสามารถในการแข่งขัน โดยการศึกษานี้มีความสำคัญต่อการสร้างแนวทางการพัฒนาผู้นำในยุคดิจิทัล เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้นำและองค์กรในการเผชิญกับความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและความต้องการของผู้บริโภคในอนาคต โดยเฉพาะในบริบทที่การแข่งขันในตลาดมีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): ผู้นำ; ยุคดิจิทัล; อนาคต

Abstract

This study aims to examine and analyze the role of leadership in the digital age, characterized by rapid changes driven by technology and innovation that impact organizational operations and decision-making processes. Particularly, it focuses on the response to the continuously evolving demands of consumers. The

research conducts a literature review related to leadership in a digital context to identify the necessary skills and attributes for leaders in this era. The findings reveal that effective leaders in the digital age must possess skills in utilizing information technology, fostering innovation, and engaging team members to enhance work efficiency and respond swiftly to market changes. Furthermore, the study demonstrates that the development of appropriate leadership capabilities contributes to the resilience of organizations and their competitive advantage. This research is significant in establishing guidelines for developing leaders in the digital age, preparing them and their organizations to face challenges arising from technological advancements and consumer demands in the future, especially in a context where market competition is increasingly fierce and complex.

Keywords: Leadership; Digital Age; Future

บทนำ (Introduction)

ในยุคที่เทคโนโลยีก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการองค์กรก็ต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ ที่ต้องการความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับการทำงานในสภาพแวดล้อมดิจิทัล ปัจจุบันเราอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารที่เชื่อมโยงกันอย่างไม่รู้จบ ซึ่งสร้างโอกาสและความท้าทายที่หลากหลายสำหรับผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารในยุคนี้ไม่เพียงแต่ต้องสามารถจัดการกับทีมงานและดำเนินการให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร แต่ยังต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน เช่น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการใช้เทคโนโลยีในการเลือกและตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ รวมถึงการเพิ่มขึ้นของการแข่งขันในตลาดที่ทำให้ต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง (ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, 2550) สถานการณ์เหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อความสามารถของผู้นำในการตัดสินใจอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสำคัญในการนำองค์กรให้ก้าวผ่านความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้สร้างโอกาสใหม่ ๆ ในการสร้างความสัมพันธ์และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่มันก็ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความต้องการและทักษะที่มีอยู่ในผู้บริหาร หลายองค์กรพบว่าผู้นำที่ไม่มีความสามารถในการปรับตัวหรือไม่สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเต็มที่อาจจะทำให้องค์กรนั้น ๆ ต้องประสบกับปัญหาที่สำคัญ เช่น การขาดความสามารถในการสร้างนวัตกรรม การขาดการมีส่วนร่วมของพนักงาน และการลดประสิทธิภาพในการทำงาน (Flanagan & Jacobson, 2003)

ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลจึงกลายเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งขึ้น ซึ่งต้องการ การศึกษาและการวิจัยที่ลึกซึ้งเพื่อตรวจสอบแนวทางและกลยุทธ์ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาทักษะ และความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้ผู้นำในอนาคต (Stodd, 2014) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการสร้าง วัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาผู้นำในยุค ดิจิทัล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาผู้นำ และเสนอแนวทางในการสร้างทักษะ และองค์ความรู้ที่จำเป็นในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้นำในการเตรียมความพร้อมรับมือกับความท้าทายที่มีอยู่ใน อนาคต

ภาวะผู้นำ

เป็นหัวข้อที่มีความน่าสนใจและท้าทายในวงการศึกษาพฤติกรรมองค์กร โดยมีนิยามที่ หลากหลาย

กรณีฎฐ์ ตาแปง (2562) ได้กล่าวว่า "ภาวะผู้นำหมายถึงกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อ บุคคลอื่นในการชักจูงให้ร่วมกันทำงาน" ซึ่งมีความสอดคล้องกับ รุจาภรณ์ ลักษณะดี (2565) ที่กล่าว ว่า "ภาวะผู้นำหมายถึงการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ร่วมกัน ปฏิบัติภารกิจเพื่อบรรลุเป้าหมาย" โดยทั้งสองท่านเน้นถึงความสำคัญของการมีอิทธิพลและการชัก จูงผู้คนให้ทำงานร่วมกัน

ชุตีรัตน์ กาญจนธนชัย (2562) กล่าวถึง "ภาวะผู้นำคือการมีศิลปะในการจูงใจคนให้มีส่วน ร่วมในการทำงาน" ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของ ธนกร จันทะนาม (2562) ที่กล่าวถึง "บุคคลต้อง ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาจึงนับได้ว่าเป็นภาวะผู้นำ" โดยชุตีรัตน์ ได้มุ่งเน้นไปที่ภาวะผู้นำคือการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม ขณะที่ธนกรเน้นที่ภาวะผู้นำคือการ ได้รับการยอมรับและการมีความสามารถของผู้นำในการบังคับบัญชา

จากแนวคิดข้างต้น ภาวะผู้นำจึงประกอบไปด้วยการชักจูงและกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชา การ มีอิทธิพลในการทำงานร่วมกัน และการสร้างแรงจูงใจเพื่อบรรลุเป้าหมายองค์กรอย่างมี ประสิทธิภาพ.

ทฤษฎีภาวะผู้นำ

Belasco และ Stayer (1993) ได้เสนอ "ทฤษฎีควายบิน" (Theory of Buffalo Fly) ซึ่ง เปรียบเทียบรูปแบบการบริหารแบบเก่ากับฝูงควาย (Head of Buffalo) ที่แสดงความจงรักภักดี และซื่อสัตย์ต่อหัวหน้าฝูง ปฏิบัติตามคำสั่งของหัวหน้าโดยตรง หากขาดหัวหน้าฝูงไป พวกมันก็ไม่รู้ จะปฏิบัติตัวอย่างไร เปรียบเสมือนรูปแบบการบริหารที่มีการใช้อำนาจในลักษณะบนลงล่าง โดยมุ่ง ให้การตัดสินใจทั้งหมดขึ้นอยู่กับผู้นำ ในขณะที่ผู้ตามขาดอิสระในการตัดสินใจ และต้องรอรับคำสั่ง จากผู้บังคับบัญชาก่อนเสมอ Belasco และ Stayer จึงได้เสนอแนวคิดภาวะผู้นำรูปแบบใหม่ (The

New Leadership Concept) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กรพร้อมกับยกระดับศักยภาพของผู้ตาม โดยประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ข้อ ดังนี้

1. การถ่ายโอนความเป็นเจ้าของให้กับผู้ตาม (Transfer Ownership): ผู้นำควรมอบความรับผิดชอบและหน้าที่ให้ผู้ตาม พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อผลงานของตนเอง การให้การฝึกอบรมและให้ความรู้ รวมถึงการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำและความสามารถในการสั่งการ จะทำให้องค์กรยังสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ แม้ในช่วงที่ผู้นำไม่อยู่

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เสริมสร้างความรับผิดชอบ (Create Environment): ผู้นำควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้ผู้ตามมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อผลงานของตนเองในขอบเขตที่รับผิดชอบโดยไม่ต้องเข้าไปแทรกแซงในทุกขั้นตอน พร้อมทั้งให้คำปรึกษา และสนับสนุนให้ผู้ตามคิดหาวิธีการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง อีกทั้งควรมีการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นล่วงหน้า และควรส่งเสริมการนำเอาจุดเด่นของผู้ตามมาใช้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ

3. การทำหน้าที่เป็นโค้ชพัฒนาผู้ตาม (Coach the Development of Personal Capability): ผู้นำควรกระตุ้นให้ผู้ตามมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ ด้วยการแนะแนวทางการทำงานและส่งเสริมให้ผู้ตามสามารถลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. การเรียนรู้และปรับตัวอย่างรวดเร็ว (Learn Faster): การเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันต้องการให้บุคลากรทุกคนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และปรับตัวให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้การทำงานในองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

Olson (1991) ยังได้นำเสนอแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวทางของ Belasco และ Stayer โดยเปรียบเทียบการทำงานร่วมกันของคนในองค์กรกับการบินของห่านป่า ซึ่งเรียนรู้ว่าการบินเป็นรูปตัว V จะช่วยให้ห่านตัวหลังออกแรงน้อยลงและเพิ่มระยะทางการบินได้มากขึ้นถึง 71% Olson เสนอ “บทเรียนจากห่านป่า” (Lessons From Geese) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำที่มีลักษณะการทำงานเป็นทีม ดังนี้

บทเรียนที่ 1: เมื่อห่านป่าตัวใดบินออกจากฝูงที่จัดรูปตัว V จะพบกับแรงต้านอากาศและรู้สึกเหนื่อยล้า จึงต้องรีบบินกลับเข้าสู่ฝูงเพื่อรับแรงผลักดันจากตัวที่อยู่ข้างหน้า คล้ายกับคนที่มีเป้าหมายร่วมกัน จะช่วยกันขับเคลื่อนไปสู่จุดหมายได้เร็วยิ่งขึ้น

บทเรียนที่ 2: เมื่อห่านป่าตัวหน้าที่ต้องรับแรงต้านลมมากที่สุดเกิดความเหนื่อยล้า มันจะเปลี่ยนตำแหน่งไปอยู่ด้านหลังเพื่อพัก และให้ตัวอื่นบินนำหน้าแทน ซึ่งแสดงถึงความร่วมมือและการแบ่งปันภาระระหว่างกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

บทเรียนที่ 3: การผลัดเปลี่ยนตำแหน่งกันบินเป็นการกระจายภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่อเป้าหมาย คล้ายกับการที่บุคคลในทีมสามารถใช้ความรู้ ความสามารถ และทรัพยากรร่วมกันเพื่อก้าวสู่ความสำเร็จ

บทเรียนที่ 4: เมื่อห่านป่าตัวใดได้รับบาดเจ็บหรือป่วย จะมีห่านป่าตัวอื่นคอยให้ความช่วยเหลือและอยู่ดูแลจนกว่ามันจะหายดี คล้ายกับการทำงานเป็นทีมที่มีการให้กำลังใจและการ

ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทีมเกิดความสามัคคีและมีแรงสนับสนุนในการไปสู่เป้าหมาย

บทเรียนที่ 5: ความเอื้ออาทรและการทำงานร่วมกันอย่างสามัคคีช่วยให้สามารถสนับสนุนกันได้ในยามที่เกิดปัญหาและช่วงที่ทุกคนมีกำลังเต็มเปี่ยม

แนวคิดนี้ได้รับการประยุกต์ใช้ในการบริหารโดย Hatch (2010) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารในยุคสมัยใหม่ควรส่งเสริมให้ผู้ตามสามารถแสดงภาวะผู้นำในขอบเขตงานที่รับผิดชอบได้ พัฒนาให้ผู้ตามมีทักษะในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำงานเป็นทีม และมุ่งไปสู่เป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้ประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรดีขึ้น

แนวคิดทฤษฎีควายบินและบทเรียนจากห่านป่า สะท้อนถึงการใช้ภาวะผู้นำร่วมกันที่ไม่มุ่งเน้นเพียงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นภาวะผู้นำที่เกิดขึ้นจากกลุ่มร่วมกัน ซึ่งแตกต่างจากภาวะผู้นำในลักษณะที่เป็นอำนาจส่วนบุคคล (Wheatley, 1999) ทฤษฎีภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับแนวคิดนี้ได้แก่ ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Formative Leadership Theory) และทฤษฎีการกระจายภาวะผู้นำ (Distributed Leadership Theory) โดยทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มองว่าองค์กรควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีภาวะผู้นำได้ ไม่จำกัดเฉพาะผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานทุกคนก็สามารถแสดงภาวะผู้นำในทีมงานของตนได้ ซึ่งผู้บริหารควรสร้างโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาให้บุคลากรเข้าสู่การเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ (Ash and Persall, 2007)

ภาวะผู้นำดิจิทัลในยุคใหม่

ความหมายของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลสามารถนิยามได้ว่าเป็นกระบวนการบริหารจัดการของผู้ที่ต้องเผชิญกับความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยผู้บริหารต้องใช้คุณลักษณะและวิธีการในการนำ ซึ่งไม่เพียงแต่จะต้องมีความรู้เทคโนโลยี แต่ยังต้องสามารถนำไปบูรณาการกับการจัดการในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Nak Ai, 2006) นอกจากนี้ยังมีการมองว่าภาวะผู้นำในยุคนี้คือการที่บุคคลสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง และมีความสามารถในการสร้างการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพแวดล้อมการทำงาน (Kerdtip C., 2006) ซึ่งนั่นหมายถึงว่าผู้นำต้องมีทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะเฉพาะตัวที่สามารถกระตุ้นและสนับสนุนการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาวะผู้นำไม่ใช่ลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นมาแต่กำเนิด แต่เป็นทักษะที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ (Richardson and Thayer, 1993) ทฤษฎีภาวะผู้นำที่เน้นด้านพฤติกรรมเชื่อว่า รูปแบบของพฤติกรรมมีส่วนกำหนดภาวะผู้นำ ดังนั้นภาวะผู้นำจึงสามารถถ่ายทอดและพัฒนาได้ในกลุ่มบุคลากร องค์กรสามารถเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีภาวะผู้นำได้ด้วยการจัดตั้งโครงการฝึกอบรมหรือสร้างโอกาสในการเรียนรู้ผ่านการทำงานร่วมกัน

ในบริบทปัจจุบัน ผู้บริหารควรทำหน้าที่เป็นโค้ชในการทำงาน (Performance Coaching) โดยการให้คำปรึกษาและสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ตาม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทบาทของภาวะผู้นำดิจิทัล

บทบาทของผู้นำในยุคดิจิทัลนั้นแตกต่างกันไปตามแต่ละองค์กร ตามการศึกษาของ Stodd (2014) บทบาทที่สำคัญได้แก่:

1. สร้างนวัตกรรมในองค์กร: นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
2. ทำให้การทำงานมีความคล่องตัว: พัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้กระบวนการทำงานมีความรวดเร็วขึ้น
3. การพัฒนาที่มีเหตุมีผล: ใช้ความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาการทำงานภายในองค์กร
4. เสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง: สร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีทั้งในองค์กรและชุมชน
5. สร้างความน่าเชื่อถือ: การสร้างความไว้วางใจในองค์กรช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นในผู้บริหาร
6. ส่งเสริมความเป็นธรรม: การให้โอกาสและความยุติธรรมในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญในการดึงดูดบุคลากร
7. ส่งเสริมการเติบโตขององค์กร: ทำความเข้าใจและร่วมมือกับชุมชนเพื่อสร้างการเติบโต
8. การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ: การรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ปัญหา
9. การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง: สนับสนุนองค์กรให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว
10. การสร้างภูมิปัญญาใหม่: สนับสนุนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่

คุณลักษณะและทักษะ

Valeria E. Guzman และคณะ (2020) ได้นิยามคุณลักษณะและทักษะที่สำคัญของผู้นำในยุคอุตสาหกรรมดิจิทัล 4.0 ว่าประกอบไปด้วย ความสามารถในการปรับตัวได้รวดเร็วตามการเปลี่ยนแปลง, ความเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีมและสร้างความร่วมมือ, การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการบริหารและพัฒนานวัตกรรม, การเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่, และการสร้างแนวทางประสานความร่วมมือในองค์กรเพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

Avery & Bergsteiner (2010) ได้ทำการระบุปัจจัยและข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในแนวทางนี้ โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์สูงสุดในระดับที่ 4 คือ "ภาวะผู้นำอย่างยั่งยืน" การจัดเรียงนี้สามารถเปรียบเทียบกับพีระมิดที่ประกอบด้วย 23 ปัจจัยใน 3 ระดับแรกดังต่อไปนี้:

1. ระดับข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐาน (Foundation Practices)

- การพัฒนาบุคลากร (Developing People): ส่งเสริมการพัฒนาทุกคนอย่างต่อเนื่อง
 - แรงงานสัมพันธ์ (Labor Relations): มุ่งสร้างความร่วมมือที่ดีระหว่างฝ่ายต่าง ๆ
 - การเก็บรักษาบุคลากร (Retaining Staff): ให้คุณค่ากับพนักงานที่มีประสิทธิภาพยาวนานในทุกระดับ
 - การวางแผนสืบทอดตำแหน่ง (Succession Planning): ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมสำหรับการสืบทอดตำแหน่งในองค์กร
 - การให้คุณค่ากับพนักงาน (Valuing Staff): ให้ความสำคัญต่อสวัสดิการของพนักงาน
 - ทีมผู้บริหาร (CEO and Top Team): CEO ทำงานในฐานะผู้นำที่เป็นศูนย์กลางของทีม
 - การมีจริยธรรม (Ethical Behavior): ส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลที่ชัดเจนและยุติธรรม
 - การมีมุมมองในระยะยาว (Long-term Perspective): ให้ความสำคัญกับการมองการณ์ไกลมากกว่าการมองในระยะสั้น
 - การเปลี่ยนแปลงในองค์กร (Organizational Change): การพัฒนาที่ผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบ
 - การมีอิสระทางการเงิน (Financial Markets Orientation): มุ่งสร้างความเป็นอิสระจากอิทธิพลภายนอก
 - การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (Responsibility for Environment): ปกป้องและรักษาสิ่งแวดล้อม
 - การมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility-CSR): ให้ความสำคัญกับชุมชนและผู้คน
 - การคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders): ทุกคนมีความสำคัญต่อองค์กร
 - การแบ่งปันวิสัยทัศน์ (Vision's Role in Business): ร่วมกันแบ่งปันวิสัยทัศน์และกลยุทธ์สำหรับอนาคต
2. ระดับข้อปฏิบัติที่สูงขึ้น (Higher-level Practices)
- การตัดสินใจร่วมกัน (Decision Making): การได้รับความเห็นชอบและการส่งต่อข้อมูล
 - การบริหารจัดการตัวเอง (Self-management): พนักงานมีส่วนในการจัดการงานของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ
 - การทำงานร่วมกันเป็นทีม (Team Orientation): ขยายการทำงานร่วมกันและสร้างทีมที่มีพลัง
 - การมีวัฒนธรรมองค์กร (Culture): ส่งเสริมวัฒนธรรมที่เปิดกว้างและยินดีรับฟัง
 - การแบ่งปันความรู้และการเก็บรักษา (Knowledge Sharing and Retention): การเผยแพร่ข้อมูลและความรู้ทั่วทั้งองค์กร
 - การไว้วางใจ (Trust): การสร้างความไว้วางใจอย่างลึกซึ้งซึ่งผ่านความสัมพันธ์และความปรารถนาดี
3. ระดับปัจจัยที่ขับเคลื่อนผลงาน (Key Performance Drivers)

- นวัตกรรม (Innovation): การสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างมีระบบในทุกระดับขององค์กร
- ความผูกพันของพนักงาน (Staff Engagement): ความผูกพันทางอารมณ์ของพนักงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วม
- คุณภาพ (Quality): คุณภาพต้องถูกบูรณาการเข้าไปในวัฒนธรรมขององค์กรอย่างแท้จริง

องค์กรสมัยใหม่

ตามที่ อุษณีย์ มงคลพิทักษ์สุข (2556) ได้กำหนดไว้ องค์กรสามารถมองได้ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความสามารถในการพัฒนาและสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ ด้วยตนเอง ความสามารถนี้เกิดจากกระบวนการที่ส่งเสริมให้บุคลากรคิดอย่างอิสระและแสดงออกได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งมีการสื่อสารที่เป็นประโยชน์ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน จนก่อให้เกิดการเป็น "องค์กรแห่งการเรียนรู้" (Learning Organization)

ในแง่ของความแตกต่างของแต่ละองค์กร การบริหารที่มีประสิทธิภาพจึงควรเน้นการสร้าง ความยืดหยุ่นและความคล่องตัว เพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ภายนอกได้อย่างเหมาะสม การปรับตัวอย่างเหมาะสมจะช่วยยกระดับประสิทธิผลขององค์กรได้ อย่างมาก ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สอดคล้องกับบทบาทที่รับผิดชอบ และ เรียนรู้การสลับบทบาทระหว่างการทำหน้าที่ผู้นำและผู้ตาม นอกจากนี้ยังควรเลือกใช้กลยุทธ์การบริหารที่ เหมาะสมตามสถานการณ์เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำ

กาญจนาติมา เกษมสวัสดิ์ (2564) ได้ศึกษา ปัจจัยภาวะผู้นำแบบยั่งยืนที่มีผลต่อความพึงพอใจและความสำเร็จขององค์กรที่รับรู้ได้ของพนักงานในอุตสาหกรรมผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์ อิเล็กทรอนิกส์สัญชาติไต้หวันแห่งหนึ่ง พบว่า มี 8 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของพนักงาน คือ ด้านความสัมพันธ์กับพนักงาน, ด้านการเปลี่ยนแปลงองค์กรอย่างนุ่มนวล, ด้านการรักษาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, ด้านการสื่อสารวิสัยทัศน์, ด้านวัฒนธรรมองค์กร, ด้านการแบ่งปันความรู้และรักษาองค์กร, ด้านนวัตกรรม และด้านความผูกพันของพนักงาน และมี 7 ปัจจัยที่มีผลต่อผลสำเร็จขององค์กรที่รับรู้ได้ คือด้านการสื่อสารวิสัยทัศน์, ด้านการสร้างเครือข่ายในองค์กร, ด้านวัฒนธรรมองค์กร, ด้านการแบ่งปัน และรักษาความรู้, ด้านความผูกพันของพนักงาน และด้านคุณภาพของงาน

Walailak Atthirawong, Kaseam Bunnoiko, Wariya Panprung (2020) ได้ศึกษา Identifying Factors Influencing Visionary Leadership: An Empirical Evidence from Thai Manufacturing Industry พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นผู้นำแบบ Visionary Leadership ใน อุตสาหกรรมการผลิตของไทยนั้น พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ การสื่อสาร (Communication) ซึ่งตามมาด้วย ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และ บรรยากาศในองค์กร

(Organizational Climate) โดยปัจจัยเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสร้างสรรค์ในองค์กร

พิศสุภา ปัจฉิมสวัสดิ์ (2552) ได้ทำการศึกษาหัวข้อเกี่ยวกับภาวะที่ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของหัวหน้าภาควิชา ซึ่งมีผลกระทบต่อประสิทธิผลขององค์กรในภาควิชาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของภาวะผู้นำ บทบาทของภาวะผู้นำ และพฤติกรรมของภาวะผู้นำ ล้วนส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลขององค์กรทั้งในระดับเล็กและใหญ่ ในขณะที่ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและพฤติกรรมของภาวะผู้นำมีผลกระทบต่อประสิทธิผลขององค์กรในระดับกลางเป็นพิเศษ

พนิดา ไชยแก้ว (2559) ได้ดำเนินการศึกษาในหัวข้อ "อิทธิพลภาวะผู้นำของ Generation Y ต่อความสำเร็จทางธุรกิจ" ซึ่งเป็นกรณีศึกษาเกี่ยวกับผู้ประกอบการกลุ่ม Generation Y ในประเทศไทย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามี 6 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จทางธุรกิจ โดยพบว่าความสำเร็จด้านการบริหารคนมีมากกว่าความสำเร็จด้านผลประกอบการ นอกจากนี้ พฤติกรรมภาวะผู้นำในเรื่องของความมุ่งมั่นต่อแนวคิด IL (Commitment) ยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสำเร็จทั้งสองด้าน โดยมี 3 จาก 6 ปัจจัยที่มีผลเชิงบวกต่อความสำเร็จทางธุรกิจ ได้แก่ ความมุ่งมั่นต่อแนวคิด IL, การเข้าใจแนวคิดด้านวัฒนธรรม และการไม่มีอคติ

Sarminah Samad (2012) ได้ศึกษาหัวข้อ "The Influence of Innovation and Transformational Leadership on Organizational Performance" ซึ่งพบว่าส่วนประกอบของนวัตกรรมและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยสนับสนุนที่มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร

บทสรุป

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาผู้นำที่มีคุณภาพและสามารถปรับตัวได้กลายเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับองค์กรต่าง ๆ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์สามประการ ได้แก่ การสำรวจความสำคัญของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล การระบุแนวทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้นำ และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้นำในบริบทนี้

ความสำคัญของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากยุคก่อนหน้าโดยมีการมุ่งเน้นไปที่ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและการสร้างสรรค์วิสัยทัศน์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีและความต้องการของตลาด ผู้นำไม่เพียงแต่ต้องสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ แต่ยังต้องมีความสามารถในการสร้างสรรค์วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ผู้นำที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีและการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ส่งผลให้สามารถนำพาทีมและองค์กรไปสู่ความสำเร็จในสถานะการแข่งขันที่สูง นอกจากนี้ ภาวะผู้นำที่เข้มแข็งยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและแรงจูงใจให้กับ

สมาชิกในทีม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร ผู้นำที่สามารถสร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้าง และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกคน จะทำให้สมาชิกในทีมรู้สึกปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็นและสามารถเสนอแนวทางใหม่ ๆ ได้อย่างอิสระ ส่งผลให้เกิดการสร้างสรรคและพัฒนาวัตกรรมที่มีคุณค่าอย่างต่อเนื่องในองค์กร

แนวทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้นำในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีแนวทางและกลยุทธ์ที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางเหล่านี้ได้แก่ 1. การอบรมและพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยผู้นำที่มีทักษะการสื่อสารที่ดี สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับพนักงาน และการทำงานมีประสิทธิภาพในทีมได้ การอบรมในด้านนี้จะช่วยเพิ่มความสามารถในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการตัดสินใจที่มีข้อมูลสนับสนุน 2. การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการจะช่วยให้การจัดการงานสามารถช่วยให้ผู้นำสามารถติดตามผลการดำเนินงานและประเมินผลได้อย่างรวดเร็ว โดยการใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น แพลตฟอร์มการสื่อสารและการบริหารจัดการโปรเจกต์ จะทำให้การทำงานของทีมมีประสิทธิภาพมากขึ้นส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรในระยะยาวอย่างมั่นคง และ 3. การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เป็นสิ่งสำคัญ ผู้นำควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ทีมสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้นำในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายและโอกาสใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่มีความไม่แน่นอน

วัฒนธรรมองค์กรเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาผู้นำอย่างชัดเจน วัฒนธรรมที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้และการสร้างสรรค์จะช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อสมาชิกในองค์กรรู้สึกปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการบริหาร อีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญคือโครงสร้างองค์กร โครงสร้างที่ยืดหยุ่นสามารถสนับสนุนการทำงานร่วมกันและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ในองค์กรที่มีโครงสร้างที่ชัดเจนและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ ผู้นำจะสามารถเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในยุคที่การตัดสินใจต้องใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์อย่างรวดเร็ว

การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงก็เป็นปัจจัยที่ไม่อาจมองข้ามได้ ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้นำภายในองค์กรจะช่วยสร้างความมั่นใจและแรงจูงใจให้กับทีมงาน การให้โอกาสในการฝึกอบรมและการพัฒนาตนเองจะช่วยให้บุคลากรสามารถเติบโตเป็นผู้นำที่มีคุณภาพในอนาคต

นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศยังมีผลสำคัญต่อการพัฒนาผู้นำในยุคดิจิทัลอีกด้วย การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้และการสื่อสารสามารถเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจและการทำงานร่วมกัน การมีระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้

ผู้นำสามารถเข้าถึงข้อมูลและเครื่องมือที่จำเป็นในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว ในด้านความหลากหลายภายในทีม ความหลากหลายทั้งในด้านความคิด ประสบการณ์ และวัฒนธรรมสามารถสร้างความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่สำคัญต่อการพัฒนาองค์กร ผู้นำที่สามารถบริหารทีมที่หลากหลายจะมีความสามารถในการรับมือกับความท้าทายในยุคดิจิทัลได้ดีกว่า การสร้างความหลากหลายยังช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดและมุมมองที่แตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาองค์กร การสื่อสารภายในองค์กรเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาผู้นำ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในทีมและการตัดสินใจที่รวดเร็ว การมีช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจนช่วยให้ผู้นำและทีมงานสามารถร่วมมือกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น

สุดท้าย การจัดการความขัดแย้งภายในองค์กรเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญ การมีระบบการจัดการความขัดแย้งที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์และการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการของผู้นำ โดยการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์จะทำให้เกิดการพัฒนาความสัมพันธ์ในทีมและความสามารถในการทำงานร่วมกัน

โดยรวมแล้ว ปัจจัยภายในองค์กรต่าง ๆ ล้วนมีผลกระทบต่อการพัฒนาผู้นำในยุคดิจิทัล การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสนับสนุนจากผู้บริหาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยเสริมสร้างผู้นำที่มีคุณภาพและสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จในยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กาญจนดิมา เกษมสวัสดิ์. (2564). ปัจจัยภาวะผู้นำแบบยั่งยืนที่ผลต่อความพึงพอใจและความสำเร็จขององค์การที่รับรู้ได้ของพนักงานในอุตสาหกรรมผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์สัญชาติไต้หวันแห่งหนึ่ง. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กรณัฎฐ์ ตาแปง. (2562). บทบาทภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารยุคดิจิทัล. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ชุตีรัตน์ กาญจนธนะชัย. (2562). ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ธนกร จันทะนาม. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2550). การจัดการทรัพยากรมนุษย์มุ่งสู่อนาคต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิมพ์ตะวัน.

- พนิดา ไชยแก้ว. (2559). อิทธิพลภาวะผู้นำของ generation Y ต่อความสำเร็จทางธุรกิจ: กรณีศึกษา ผู้ประกอบการกลุ่ม generation Y ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิศสุภา ปังฉิมสวัสดิ์. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำของหัวหน้าภาควิชาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์กรของภาควิชาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจาภรณ์ ลักษณะดี. (2565). ภาวะผู้นำการดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาวิทยาลัย สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกริก.
- อุษณีย์ มงคลพิทักษ์สุข. (2556). ภาวะผู้นำเต็มขอบเขตของปลัดอบต.กับประสิทธิภาพขององค์กร: การวิเคราะห์จำแนกพหุ. วารสารร่มพญักษ์, 31(2), 19 - 48.
- Atthirawong, W., et al. (2020). Identifying factors influencing visionary leadership: An empirical evidence from Thai manufacturing industry. *International Journal of Organizational Leadership*, 10(1), Winter 2021, pp. 39.
- Ash, R. C., & Persall, J. M. (2007). The principal as chief learning officer. *National Association of Secondary School Principals*, 7(84), 15 - 22.
- Avery, G. C., & Bergsteiner, H. (2010). *Honeybees and locusts: The business case for sustainable leadership*. Sydney: Allen & Unwin.
- Belasco, J. A., & Stayer, R. C. (1993). *Flight of the buffalo: Soaring to excellence, learning to let employees lead*. New York: Warner Books, Inc.
- Flanagan, L., & Jacobsen, M. (2003). Technology leadership for twenty-first century principal. *Journal of Educational Administration*, 41, 124-142.
- Hatch, W. F. (2010). *Asia's flying geese: How regionalization shapes Japan*. Ithaca: Cornell University Press.
- Kerdtip, C. (2006). Development model of education technology leadership for school administrators under the office of basic education commission in southern Thailand. Doctoral Dissertation. Thailand: Songkla University.
- Nak Ai, N. (2006). The factors of e-leadership characteristics and factors affecting e-leadership effectiveness for basic education principals. Doctoral Dissertation. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Oslon, M. (1991). Lessons from geese. Retrieved April 28, 2024, from <http://ucanr.edu/sites/SFIT/files/191209.pdf>
- Richardson, R. J., & Thayer, S. K. (1993). *The charisma factor: How to develop your natural leadership ability*. Prentice Hall.

- Samad, S. (2012). The influence of innovation and transformational leadership on organizational performance. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 57, 486-493.
- Stodd, J. (2014). *The social leadership handbook*. United Kingdom: Sea Salt Publishing.
- Stodd, J. (2016). 10 reasons for social leadership. Retrieved April 28, 2024, from Julian Stodd's Learning Blog: <https://julianstodd.wordpress.com/2016/07/09/10-reasons>
- Valeria, E., Bernd, M., Mateus, G., Holger, K., & Henrique, R. (2020). Characteristics and skills of leadership in the context of industry 4.0. 17th Global Conference on Sustainable Manufacturing. doi: 10.1016/j.promfg.2020.02.167
- Wheatley, M. J. (1999). *Leadership and the new science: Discovering order in a chaotic world*. San Francisco: Berrett-Koehler.

การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
Administration and Management of Education for Sustainable
Development

ภัทวาลัญญ์ ทรัพย์เจริญ¹

Phakkawalanch Supjarern

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Faculty of Education Kasetsart University

Corresponding Author e-mail: luckyda2566@gmail.com

Received: 2024-05-07 Revised: 2024-06-14 Accepted: 2024-06-18

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงต้องอาศัย การศึกษาเป็นกลไกในการดำเนินการ ซึ่งกลวิธีในการจัดการให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายของการ พัฒนาคนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำได้โดยการบริหารและจัดการการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ในทุกระดับการศึกษา ซึ่งแบ่งระดับการศึกษา ได้ดังนี้ (1) การศึกษาระดับพื้นฐาน (2) การศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และ (3) การศึกษาระดับอุดมศึกษา และมีองค์ประกอบในการบริหารและการจัด การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังต่อไปนี้ (1) การพัฒนาหลักสูตรที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในทุกระดับของการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษา นอกกระบบ (2) การพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้บริหารในยุคการศึกษา 4.0 (3) การพัฒนาผู้สอนเป็น ผู้สอนแบบมืออาชีพ (Professional) (4) การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะ (Competencies) (5) การบริหารงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา (6) การพัฒนาประสิทธิภาพของ ระบบบริหารจัดการศึกษา และ (7) การส่งเสริมและสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการพัฒนา งานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านศึกษานำไปสู่ การพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารและการจัดการศึกษา; การพัฒนาที่ยั่งยืน; การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

Education is a tool for sustainable development. A society with sustainable development must rely on education as a mechanism for implementation. The strategies for managing education to achieve the goal of human development for sustainable development involve successful administration and management of

education at all levels as follows: (1) Basic Education (2) Vocational Education and (3) Higher Education. The components of educational administration and management for sustainable development are as follows: (1) Curriculum development that promotes sustainability in economic, social, and environmental aspects at all educational levels, both in formal and non-formal education systems. (2) Development of administrators to become leaders in Education 4.0 era. (3) Development of teachers to become professional educators (Professional). (4) Development of students to achieve competencies (Competencies). (5) Management of educational administration budget. (6) Development of educational management system efficiency. (7) Promotion and support of facilities for research and innovation development to enhance the country's competitive capabilities to sustainable development education.

Keywords: Administration and Management of Education; Sustainable Development; education for sustainable development

บทนำ (Introduction)

บทความชิ้นนี้เป็นบทความวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และเพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารและจัดการการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จากผลของงานวิจัย เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารและจัดการศึกษาของเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในสถาบันการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งในบทความนี้จะกล่าวถึงการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ใน Agenda 2030 หรือ Global Goals ประเทศสมาชิกทั้งหมดลงนามรับรองเป็นพันธะสัญญาที่เรียกว่า “Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development” หรือ “วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาระดับโลกหลังปี ค.ศ. 2015 ที่ได้รับการรับรองจาก 193 ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 2015 ครอบคลุมช่วงระยะเวลาที่ต้องบรรลุเป้าหมายภายในระยะเวลา 15 ปี ที่ครอบคลุมการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 4 นั้น มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ตั้งแต่การศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานไปสู่การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น ได้กล่าวถึง การสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2559 – 2567) ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติจุดมุ่งหมายของการศึกษาไทยไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ

สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และกำหนดหลักการของการจัดการศึกษาไว้ว่า (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (ทุกคน) (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง การบริหารและการจัดการศึกษาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เพื่อนำสาระจากยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานทางการศึกษาของหน่วยงานที่นำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดการบรรลุเป้าประสงค์ในการจัดการศึกษาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตของหน่วยงานทางการศึกษาและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 –2579 เป็นยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่วางแผนการดำเนินงานภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 –2580) และเป็นหัวใจสำคัญในการวางแผนดำเนินงานตามนโยบายทางการศึกษาของสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

แนวคิดการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนเกิดจากการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 สอดคล้องกับหลักการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยนำไปหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปี โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดต้องสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่องค์การระหว่างประเทศโดยสหประชาชาติกำหนดขึ้น คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน จากแนวคิดการบริหารและการจัดการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย (1) หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) (2) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมกันและทั่วถึง (Inclusive Education) (3) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และ (4) หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยังยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) พิจารณาประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) เพื่อนำไปสู่การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ การพิจารณาประเด็นของคุณภาพของคนทุกช่วงวัยในประเทศ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม

จากผลวิจัยของการศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ตำบลห้วยโป่ง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดลพบุรี รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น เป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้เทคนิค วิธีการ ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข โดยต้องให้ผู้ได้บังคับบัญชา คือ ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักรบการโรงเรียนที่มีบทบาทหน้าที่

แตกต่างกันไปนั้น ต้องร่วมมือ ร่วมใจในการทำงาน ตามความรับผิดชอบ ทั้งครูอาจารย์ โดยเฉพาะในยุคที่การศึกษาไร้พรมแดน ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ในการจัดการศึกษาให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก จะต้องจัดท้าวสศออุปกรณการเรียนการสอนใหม่ ๆ ให้แก่ครูและนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรเพื่อสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพ ประกอบด้วยงานที่สำคัญ 4 ด้าน คือ (1) การบริหารงานวิชาการ มุ่งเน้นวิธีการแก้ไขปัญหาเป็นตั้ตั้งโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) การบริหารงบประมาณและการเงิน ส่งเสริมให้ทุกโครงการได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึง (3) การบริหารบุคคล ส่งเสริมให้ครูพัฒนาด้านความรู้ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยอยู่เสมอ และ (4) การบริหารงานทั่วไป ส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยอยู่เสมอเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการงานเอกสารและธุรการ ซึ่งแต่ละงานจะมีรายละเอียดในการปฏิบัติงานที่จะทำให้สถานศึกษาดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระมหาสัมฤทธิ์ อธิจิตโต (ถาวร), 2561) ในการบริหารและจัดการศึกษานั้น เราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า บุคคลระดับการบริหารนโยบาย สั่งการ กำกับ ติดตาม และคอยประสานงานนั้น คือ ผู้บริหาร ซึ่งเป็นกลไกหลักในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ผู้บริหารต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงในการดูแล ควบคุม กำกับ และส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการทำงานในส่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ได้ ดังนั้น ความก้าวหน้า หรือ ความล้าหลังของสถานศึกษาและคุณภาพของนักเรียน จะขึ้นอยู่กับความเป็นผู้นำและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร สถานศึกษานั้น โดยภาพรวมแล้วจะมีภาระหลักที่สำคัญ 3 ด้าน ด้วยกัน คือ

1. ภาระด้านการบริหารงานภายในของสถานศึกษา ซึ่งดำเนินการบริหารเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติงานในงานวิชาการ และงานกิจการนักเรียนเป็นงานหลัก จากนั้นจะเป็นงานการเงินและการงบประมาณ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไป เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาในอนาคตมีแนวโน้ม ความสำคัญ ดังนี้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของชุมชน การมุ่งเน้นผลลัพธ์และ การพัฒนาอย่างยั่งยืน สถานศึกษาในอนาคตจะต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (ดารานาถ มาตย์เทพ และคณะ, 2567)

2. ภาระด้านการพัฒนาสถานศึกษาและการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งมีกิจกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นงานพื้นฐาน และมีงานด้านการพัฒนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการการศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรม การวางแผน กำหนดการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบททางการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

3. ภาระด้านการประสานงานและการติดต่อกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา ทั้งในระดับชุมชนหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานอื่นภายนอกระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

ความหมายของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Definition of education for sustainable development)

จากการที่องค์กร UNESCO ของสหประชาชาติได้มีการประชุมและตกลงกันว่า ศัพท์ที่ใช้สำหรับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการใช้คำอย่างหลากหลาย ได้แก่ การศึกษาที่ยั่งยืน (Sustainable Education: SE) การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development: SED) การศึกษาสำหรับความยั่งยืน (Education for Sustainability: EfS) การศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Education To Sustainable Development : ETSD) การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่เป็นความยั่งยืน (Education for Sustainability Development: EFSD) อย่างไรก็ตาม คำศัพท์ที่ตกลงใช้ทั่วไป คือ การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ESD: Education for Sustainable Development) เป็นศัพท์ที่ใช้ในระดับสากลและปรากฏอยู่ในเอกสารของสหประชาชาติ ซึ่งจากการประชุมของคณะกรรมการ Brundtland เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา โดยสรุปความหมายของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ดังนี้

ความหมายขององค์กรสหประชาชาติ การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นหลังต้องยอมลดความต้องการของเขาเอง หรือเป็นนโยบายที่สนองความต้องการของประชาชนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำลายทรัพยากรของคนในอนาคต (ป.อ. ปยุตโต, 2561)

ความหมายของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การศึกษาเพื่อเสริมพลังผู้เรียนให้สามารถตัดสินใจอย่างมีข้อมูลและมีการกระทำที่มีความรับผิดชอบต่อความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ และความเป็นธรรมทางสังคม เพื่อมนุษย์ในปัจจุบันและอนาคต พร้อมทั้งเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหาและผลลัพธ์การเรียนรู้ วิธีการเรียนการสอน และสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ มุ่งสู่การบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดคือ การเปลี่ยนแปลงสังคม พัฒนาการบริหารและจัดการการศึกษาไปสู่เป็นการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต (Life Long Learning)

พิณสุดา สิริธรรังศรี (ม.ป.ป.) ให้ความหมายอีกมุมมองหนึ่งของการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในบทความเรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน: การศึกษาโดยการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนทุกคน และคนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตระหนักและรับรู้ปัญหาและความต้องการท้องถิ่นและชุมชนของตนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตาม ประเมินผล และร่วมชื่นชมผลสำเร็จร่วมกันตามบริบทของสังคมไทย ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในด้านความมีเหตุผล ความรู้จักพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไขของความรู้อุดมคติที่นำไปสู่ความสำเร็จ และบูรณาการเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย เป็นการเรียนรู้ร่วมกันทั้งชุมชน โดยมีสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาเป็นฐานการดำเนินงานร่วมกัน

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน มีแนวคิด 2 กระแส คือ (1) เป็นแนวคิดของประชาคมโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (WCED) ที่ให้ความสำคัญแก่สิ่งแวดล้อมเป็นหลักการพัฒนา เนื่องจากการพัฒนาที่ผ่านมามุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจนส่งผลด้านลบแก่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถือเป็นการพัฒนาที่เกิดความไม่สมดุล แนวคิดหลักการพัฒนาแบบใหม่ในการพัฒนาต้องมีการคำนึงถึงความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อการสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจ และการรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อมไว้ด้วย และ (2) แนวคิดของยูเนสโก (UNESCO) ที่จัดให้มีทศวรรษโลก เพื่อการพัฒนาเชิงวัฒนธรรม (World Decade for Cultural Development) โดยให้ความสำคัญแก่วัฒนธรรมเป็นหลักในการพัฒนา เนื่องจากการพัฒนาที่ผ่านมามุ่งความสำเร็จทางด้านวัตถุ จนละเลยคุณค่าของวัฒนธรรมและคุณค่าของมนุษย์ (พสุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2555)

ดังนั้น แนวคิดและหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบใหม่ ต้องออกแบบโครงการและการดำเนินการพัฒนาโดยให้เกิดความสมดุลด้านคน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ประกอบด้วยวัฒนธรรม ประเพณี บริบทสังคมแวดล้อม และด้านสิ่งแวดล้อม พิจารณาให้ครอบคลุมไปถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในก่อน ระหว่าง และหลังในการดำเนินโครงการพัฒนาว่าผลของการพัฒนานั้น เกิดผลกระทบต่อกลุ่มบุคคลใดบ้าง และเกิดขึ้นอย่างไร ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ก็จำเป็นต้องประเมินการดำเนินงานพัฒนาของโครงการร่วมกันด้วย หลักการสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังต่อไปนี้

หลักการสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การสร้างสมดุลระหว่าง 3 มิติของการพัฒนา โดยใช้กลไกของการบริหารและจัดการการศึกษาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน ตั้งแต่การวางแผน การกำหนดนโยบาย นำไปสู่การปฏิบัติ การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นั้น จะส่งผลถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการบริหารและจัดการศึกษานั้น ต้องทำการบริหารและจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทั้ง 3 มิติ ตามหลักการสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่

(1) มิติด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การบริหารและจัดการศึกษานั้น ผู้กำหนดนโยบายกำหนดหลักสูตร ผู้สอน ต้องทำการออกแบบหลักสูตรที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับด้านการเศรษฐกิจ การเงิน การประกอบธุรกิจ ในเนื้อหาวิชาเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามแล้ว เราไม่อาจแยกโลกแห่งการศึกษา โลกแห่งเศรษฐกิจ หรือโลกแห่งการทำงานออกจากกันโดยสิ้นเชิงได้เลย ปลายทางความสำเร็จของผู้เรียนหรือแม้กระทั่งกิจกรรมในแต่ละวันของผู้เรียนยังคงมีมิติด้านเศรษฐกิจในทุกวงจรของชีวิต ตั้งแต่ การใช้จ่าย การบริโภค การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน รวมถึงการสร้างมูลค่าแปลงองค์ความรู้เป็นปริมาณเม็ดเงินเป็นคำตอบแทนในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา คือ เงินเดือน ทำอย่างไรที่ระบบการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา จะสร้างความตระหนักให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้ เข้าใจในมิติทางเศรษฐกิจ และเข้าใจอย่างถูกต้องว่าผู้เรียนเป็นทรัพยากรมนุษย์ หรือ อาจเรียกว่าเป็น ทูมนมนุษย์ (Human Capital) และเป็นต้นทุนทางสังคมที่จะสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ที่จะสร้างมูลค่าเชิงปริมาณในรูปของเม็ดเงินและสร้างมูลค่าเชิง

คุณภาพ ด้านศักยภาพในการพัฒนาตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไปสู่การพัฒนาทรัพยากรในทุกภาคส่วนต่อไป เพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ การบริหารและจัดการการศึกษาอย่างมีคุณภาพนั้น จะช่วยเพิ่มการกระจายรายได้ให้เอื้อประโยชน์ต่อผู้สำเร็จการศึกษา หรือ แม้กระทั่งผู้ที่มีทักษะความสามารถในด้านวิชาชีพในกลุ่มของแรงงานมีฝีมือในสังคม ฉะนั้น การบริหารและจัดการการศึกษาอย่างมีคุณภาพนั้น ต้องอาศัยหลักการสำคัญด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน เป็นสิ่งกำหนดกรอบการดำเนินการ และวางแผนการบริหารและจัดการการศึกษาให้ครอบคลุมกับองค์ประกอบของมิติการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในด้านการพัฒนา ดังต่อไปนี้

(1.1) การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ การบริหารและจัดการการศึกษาอย่างมีคุณภาพนั้น ในเชิงระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) แต่ปัจจุบันมิติของการบริหารและจัดการศึกษานั้น มีแนวทางที่กว้างไกลมากกว่านั้น ที่มองไปถึงการวัดและการประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษา การบริหารจัดการทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) รวมทั้งผลกระทบ (Impact) ที่เกิดขึ้นในการบริหารและจัดการศึกษา ที่จะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

(1.2) การพัฒนาอย่างมีเสถียรภาพ การบริหารและจัดการการศึกษาอย่างมีเสถียรภาพ ผู้เรียนควรได้รับโอกาสของการพัฒนาทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน การพัฒนาการศึกษาในระดับจุลภาคนั้น จะก่อให้เกิดผลต่ออัตราการขยายตัวทางการศึกษาและพัฒนาทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันในระดับมหภาค ในระยะยาวการเติบโตขนาดใหญ่จะนำไปสู่การมีเสถียรภาพในที่สุด การบริหารและจัดการการศึกษาอย่างยั่งยืน จะมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีส่วนร่วม (Inclusive Growth)

(1.3) การกระจายความมั่งคั่ง การกระจายความมั่งคั่งนั้น การบริหารและจัดการการศึกษาอย่างยั่งยืน ต้องขยายความสามารถในการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมผู้เรียนทุกช่วงวัย ทุกระดับชั้น ทุกรูปแบบการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ การบริหารและจัดการการศึกษาทั้งในส่วนที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ และช่างฝีมือ เพื่อนำส่งผลผลิตของการจัดการศึกษาไปสู่ตลาดแรงงานได้ตรงกับความต้องการและความเป็นจำเป็นในการใช้งาน จากการบริหารและจัดการศึกษาระดับจุลภาคสู่ระดับมหภาค ไปสู่การบริหารและจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กระจายความมั่งคั่งในรูปแบบของทรัพยากรมนุษย์ไปสู่ระบบเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนเช่นกัน

(2) มิติการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน เมื่อการบริหารและจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระบบการจัดการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนาคนให้มีความรู้ เกิดสมรรถนะของผู้เรียนทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ส่งผลต่อผลิตภาพของทรัพยากรมนุษย์หรือแรงงาน (ทุนมนุษย์ในทางเศรษฐศาสตร์) ที่สูงขึ้นแล้ว จะส่งเสริมให้เกิดสังคมที่มีคุณภาพและเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ องค์ประกอบของมิติของการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ทำให้ทรัพยากรมนุษย์เกิดการพัฒนาศักยภาพและการปรับตัวบนสังคมฐานความรู้ เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในการดำรงชีวิต และเกิดการพัฒนาให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม

(3) **มิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน** การบริหารและการจัดการศึกษานั้น อาจมองในแง่ของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่เหมาะสม ในทุกการดำเนินการของการพัฒนาการศึกษา ความสามารถในการผลิตสิ่งอื่นมาทดแทนทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไปได้ โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล คือ การชดเชยตำแหน่งงานของบุคลากรทางการศึกษาที่เกษียณอายุไป โดยการเร่งผลิตบุคลากรชุดใหม่มาทดแทนบุคลากร เภกเช่นการรักษาระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ องค์ประกอบของมิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ได้แก่ สงวนรักษา การมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี การมีส่วนร่วมและการกระจายการใช้ทรัพยากร และการร่วมรับผิดชอบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในฐานะภาคีโลก จากผลการพัฒนาที่ผ่านมามีปัญหาอันเนื่องมาจากแนวทางการพัฒนาที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) มีการใช้และทำลายสิ่งแวดล้อมสูง

การศึกษาเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาจากการวิจัย

ชล บุนนาค และคณะ (2561) รายงานผลการวิจัยโครงการประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จากตารางผลการจัดลำดับความสำคัญเป้าประสงค์ SDGs ความคาดหวังในการดำเนินโครงการ ภายในปี 2573 จากเป้าหมายที่ 4 และมีเป้าหมายย่อย 4.1 คือ การสร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมและไม่มีค่าใช้จ่าย นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผล และมีเป้าหมายย่อย 4.2 สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนเข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา การจัดลำดับความสำคัญเป้าประสงค์ SDGs นั้น ยังคงเน้นหรือให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อน

ภานุพันธ์ จินาวรรณ์ และคณะ (2566: 376) ศึกษาการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม พบว่า ตัวแปรการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ร่วมส่งผลต่อการศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม มี 2 ตัวแปร คือ (1) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา และ (2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยร่วมกันพยากรณ์การศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนได้ร้อยละ 64.60 จากยุทธศาสตร์ทางการศึกษาทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ แสดงให้เห็นถึงการดำเนินตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนมที่ชัดเจนเพียง 2 ยุทธศาสตร์ คือ (1) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษาและการผลิต และ (2) การพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สำหรับยุทธศาสตร์ที่เหลือที่ไม่ส่งผล อาจเนื่องมาจากระดับดำเนินการยังไม่ชัดเจนเท่าควร

แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำไปสู่การบริหารและจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: บทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียน

การบริหารและจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เกิดจากการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นกระบวนการในการพัฒนาความสามารถ และศักยภาพของมนุษย์ในกระบวนการจัดการศึกษา ทั้งทางด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติตั้งนั้น ในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้มีบทบาทในเชิงนโยบาย ผู้ปฏิบัติการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการบริหารและจัดการการศึกษานั้น มีความจำเป็นที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ ทั้งในด้านปรัชญา ด้านแนวคิดมุมมองที่หลากหลาย เพื่อนำสิ่งเหล่านี้นำไปพัฒนาไปเป็นรากฐานในการบริหารและจัดการการศึกษาแบบต่าง ๆ ตามแนวความเชื่อ ดังต่อไปนี้ แบ่งออกเป็น 3 ทฤษฎีหลัก คือ

1. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories) เชื่อว่า มนุษย์ไม่ได้มีแล้ว การกระทำของมนุษย์เกิดจากอิทธิพลสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมทุกชนิดของมนุษย์เกิดขึ้นจากการเรียนรู้และสามารถสังเกตโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) และ การตอบสนอง (Response) นำไปสู่ความสามารถในการแสดงพฤติกรรม นักทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมของกลุ่มนี้ ได้แก่ พาฟลอฟ (Ivan Petrovich Pavlov) เจ้าของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning Theory) เขาเชื่อว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากความต้องการพื้นฐาน มีแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมเกิดขึ้นโดยสิ่งเร้า เมื่อมีสิ่งเร้าพฤติกรรมตอบสนองจะเกิดขึ้น สามารถสังเกตได้ ธอร์นไดค์ (Edward Lee Thorndike) โดยมีหลักพื้นฐานว่า “การเรียนรู้ เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง และ สกินเนอร์ (B.F Skinner) เป็นเจ้าของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory) พื้นฐานความคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยมคือสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม บทบาทของผู้สอนตามแนวคิดของสกินเนอร์ (B.F Skinner) คือ การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) การใช้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในการสร้างความพึงพอใจให้กับร่างกาย เมื่อร่างกายแสดงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งออกไป ได้แก่ การให้ของขวัญ รางวัล คำชมเชย เมื่อนักเรียนตอบคำถามถูกต้อง ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทฤษฎีนี้กับผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานน้อย หรือไม่มีเลย หรือไม่เคยผ่านประสบการณ์ที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชานั้น ๆ เลย เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาพื้นฐานที่สามารถเขียนในรูปแบบวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดหรือสังเกตได้อย่างชัดเจน การเรียนการสอนที่เน้นการประเมินผลลัพธ์สุดท้าย (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินระหว่างเรียนหรือกระบวนการ (Formative Evaluation) บทบาทของผู้เรียนจึงน้อยกว่าบทบาทของผู้สอนสำหรับทฤษฎีการเรียนรู้ทฤษฎีนี้

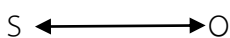
2. ทฤษฎีปัญญานิยม (Cognitive Theories) กลุ่มพุทธินิยม เป็นกลุ่มที่เน้นกระบวนการทางปัญญาหรือความคิด นักคิดกลุ่มนี้เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ไม่ใช่เรื่องของพฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเพียงเท่านั้น การเรียนรู้ของมนุษย์มีความซับซ้อนยิ่งไปกว่านั้น การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดจากการสะสมข้อมูล การสร้างความหมาย และความสัมพันธ์ของข้อมูล และการดึงข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่าง ๆ การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาของมนุษย์ในการที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ตนเอง ซึ่ง

ทฤษฎีปัญญาานิยมนี้ เกิดขึ้นจากแนวคิดของชอมสกี (Chomsky) ชอมสกีเชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์นั้น เป็นเรื่องของภายในจิตใจ มนุษย์มีความนึกคิด มีอารมณ์จิตใจและความรู้สึกภายในที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการออกแบบการเรียนการสอนก็ควรที่จะคำนึงถึงความแตกต่างภายในของมนุษย์ด้วย สิ่งนี้นำไปสู่การออกแบบหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น ดังนั้นในการเรียนรู้ก็ต้องมีกระบวนการและขั้นตอนที่แตกต่างกัน บทบาทของครูผู้สอนไม่จำเป็นต้องเสนอเนื้อหาทั้งหมดสามารถเสนอเนื้อหาบางส่วนและสรุปความอย่างได้ความหมายโดยสมบูรณ์ การเสนอเนื้อหา ของครูผู้สอน ควรมีความต่อเนื่อง ส่วนบทบาทของผู้เรียนสามารถใช้ประสบการณ์เดิมมาเติมให้สมบูรณ์ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับ ประสบการณ์ที่หลากหลาย เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้

3. ทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง (Constructivism) มองว่าการเรียนรู้แบบเดิมไม่ใช่ การเรียนรู้ที่ถูกต้อง เพราะไม่ใช่การสอนให้เด็กเรียนรู้ เด็กไม่ได้เรียนรู้เอง ไม่ได้คิดเอง จึงพบว่าการ พัฒนาศักยภาพสมองไม่ใช่การให้เด็กเป็นผู้รับอย่างเดียวเท่านั้น ทฤษฎี constructivism หรือ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบใหม่ คือ เด็กและครูเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทั้ง 2 ฝ่าย โดยที่ต่างฝ่ายต่างเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผู้เรียนจะมีความสัมพันธ์กับผู้สอนดีกว่าการเรียนรู้รูปแบบเดิม เพราะมีการแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้เรียนและผู้ทำหน้าที่สอน มีรูปแบบการเรียนรู้ตาม แนวคิดของเพียเจท์ (Jean Piaget) เป็นการเรียนรู้แบบเดิมที่เราใช้กันมานาน คือ การจัดการเรียนรู้ ที่ครูเป็นผู้ให้ข้อมูลและนักเรียนเป็นผู้รับข้อมูล ครูยิ่งให้ข้อมูลมากเท่าไร นักเรียนก็ยิ่งรับข้อมูลได้ มากเท่านั้น ซึ่งเสนอในรูปแบบการลูกศรทางเดียวได้ดังนี้

ภาพที่ 1: รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของเพียเจท์ (Jean Piaget)

ภาพที่ 2: รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดที่พัฒนาขึ้นโดย Professor Seymour Papert

จากภาพที่ 1 และ 2 ภาพ นั้น S (Stimulant) คือ แรงกระตุ้น อาจเป็นครู ผู้สอน หรือ สิ่งแวดล้อมที่จะไปกระตุ้นนักเรียนหรือผู้เรียน และ O (Organism) คือ ผู้ที่ถูกกระตุ้น คือ นักเรียน หรือผู้เรียน จะเห็นได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดที่พัฒนาขึ้นโดย Professor Seymour Papert จะทำให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ผู้เรียนจะเกิดการพัฒนาศักยภาพจากการ เรียนรู้และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้อาจเป็นกลไก หรือ กระบวนการหนึ่งที่มีส่วนช่วย ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนได้ทำการเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง (Self Directed

Learning) จะนำไปสู่ก้าวเล็ก ๆ ของการพัฒนาการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไปได้ในอนาคต

องค์ประกอบของการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศต่าง ๆ ของโลกให้มีมาตรฐานและมีความสุขในการดำรงชีวิต การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยทั่วไปจะกำหนดองค์ประกอบของการพัฒนาออกเป็น 3 ส่วน คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนในส่วนของสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบ จะมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสีเขียวที่ทำให้เกิดความยั่งยืนต้องบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษา ที่จัดการสอนให้แก่ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดสภาพการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้สอนสามารถจัดการสอนให้เกิดองค์ความรู้กับผู้เรียนที่มีความหลากหลาย ในทุกระดับได้ ทำให้เกิดองค์ประกอบของของการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนในทุกระดับของการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ
2. การพัฒนาผู้บริหารเป็นผู้บริหารในยุคการศึกษา 4.0
3. การพัฒนาผู้สอนเป็นผู้สอนแบบมืออาชีพ (Professional)
4. การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะ (Competencies)
5. การบริหารงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา
6. การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา
7. การส่งเสริมและสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในพัฒนาการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

การศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาจากการวิจัย

จากรายงานผลการวิจัยโครงการประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ 4 เป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานั้น พบว่า ปัญหาจัดการศึกษานั้นยังขาดองค์ความรู้ที่สนับสนุนแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน โดยที่ผ่านมายังไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ถูกจุด จากผลคุณภาพการศึกษาไทยที่ได้ผลต่ำลง (ชล บุนนาค และคณะ, 2561: 2-94) ในการดำเนินงานเพื่อบรรลุ SDGs (Means of Implementation หรือ MoI) สำหรับ SDGs ตามเป้าหมายข้อที่ 4 นั้น ยังได้กล่าวถึงกลไกที่มีองค์ประกอบที่หลากหลายประกอบด้วย

1. กลไกในการระดมทรัพยากรทางการเงิน
2. กลไกในการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
3. กลไกการถ่ายทอดเทคโนโลยี การเสริมสร้างศักยภาพ (Capacity Building) การทำกิจกรรมการค้าโลกและกระบวนการโลกาภิวัตน์มีความเท่าเทียมกัน การรวมกลุ่มกันในระดับภูมิภาค

(Regional Integration) และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบรรลุ SDGs ในระดับชาติ (national enabling environment)

4. กลไกข้างต้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และความร่วมมือระหว่างประเทศ ในประเทศนั้นภาครัฐถือเป็นผู้รับผิดชอบเบื้องต้นในการนำวาระการพัฒนา 2030 ไปปฏิบัติ แต่การปฏิบัตินั้นอาจทำโดยภาครัฐเองหรือทำร่วมกับภาคส่วนอื่นด้วยก็ได้ ซึ่งภาคส่วนอื่นในระดับชาติ ภูมิภาคและโลกต่างมีความรับผิดชอบในการสนับสนุนเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเช่นเดียวกัน กลไกดังกล่าวอาจอยู่ในรูปของ Multi-Stakeholders Partnership ก็ได้ สามารถทำเป็นหุ้นส่วนภาคีแบบแยกเป็นแต่ละประเด็นในการพัฒนาได้ ฉะนั้น ในวาระการพัฒนา ปี ค.ศ. 2030 จึงไม่ใช่เพียงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเท่านั้น

บทสรุป

การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากร ทั้งทางด้านคน งบประมาณ เวลา โดยเกิดจากการการสร้างความสมดุลระหว่าง 3 มิติของการพัฒนา ได้แก่ (1) มิติการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (2) มิติการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน และ (3) มิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ที่เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ตามเป้าหมายข้อที่ 4 ว่าด้วย การสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจากผลของโครงการวิจัยนั้น รายงานถึง สถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย (12 เป้าหมาย) เป้าหมายที่ 4 มีความยั่งยืนในระดับปานกลาง แต่เป้าประสงค์ที่ 4.1 คุณภาพการศึกษา ในทุกระดับ อยู่ในระดับวิกฤต (ชล บุนนาค และคณะ, 2561) การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นจึงเป็นเรื่องที่ทำทลายความสามารถสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และยังคงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการช่วยกันจัดการศึกษา ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคเครือข่าย และผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) ที่นำผลผลิตจากการจัดการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ส่วนบริบทในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น จึงต้องทำการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน การออกแบบหลักสูตร การปรับบทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียน สิ่งเหล่านี้เกิดจากฐานรากจากทฤษฎีการเรียนรู้ทั้งจากนักคิดทางการศึกษา นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา ที่นำเสนอแนวคิด ทฤษฎี และวิธีการปรับใช้ ให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน จากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบในการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังต่อไปนี้ (1) การพัฒนาหลักสูตรที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในทุกระดับของการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ (2) การพัฒนาผู้บริหารเป็นผู้บริหารในยุคการศึกษา 4.0 (3) การพัฒนาผู้สอนเป็นผู้สอนแบบมืออาชีพ (Professional) (4) การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะ (Competencies) (5) การบริหารงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา (6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา และ (7) การส่งเสริมและสนับสนุนสิ่ง

อำนวยความสะดวกในพัฒนาการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

เอกสารอ้างอิง (References)

- ดารานาถ มาตย์เทพ และคณะ. (2567). การบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี. 7(2), 484 – 499.
- โสภณ ลือตั้ง และชยาภรณ์ จตุพรประสิทธิ์. (2567). การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: จากความคาดหวังสู่อนาคต. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง. 13(1), 76- 93.
- ภานุพันธ์ จินาวรณ, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ และ จารุวรรณ เขียวน้ำชุม. (2566). การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม. Journal of Roi Kaensarn Academi. 8(4), 361 - 378.
- กุลจิรา รักชนคร. (2563). การศึกษารอบแนวคิดของผู้บริหารมีอาชีพยุคการศึกษา 4.0. Journal of Modern Learning Development. 5(4), 206 – 217.
- ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมย อธิชัย และสุชาติ บางวิเศษ. (2563). การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พระมหาสัมฤทธิ์ อธิจิตโต (ถาวร). (2562). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์เพื่อการสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร. 2(2), 11 – 23.
- ชล บุนนาค และคณะ. (2561). โครงการประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). ในรายงานการวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- กาญจนา เจริญชี. (2559). การศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน Education for Sustainable Development (ESD). วารสารสมาคมวิจัย, 21(2), 13-18.
- พิณสุตา สิริธรรังศรี. (ม.ป.ป.). การศึกษาเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน: การศึกษาโดยมีส่วนร่วม. สืบค้นเมื่อ เมษายน 5, 2567 จาก <https://www.dpu.ac.th/ces/kmces/p1>.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการด้านนวัตกรรมการบริหารธุรกิจ นวัตกรรมการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน นวัตกรรมการบริหารการศึกษา และนวัตกรรมการศึกษา

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุล พร้อมระบุชื่อต้นสังกัด หรือชื่อหน่วยงาน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และอีเมลของผู้นิพนธ์

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่ และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุล พร้อมระบุชื่อต้นสังกัด หรือชื่อหน่วยงาน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และอีเมลของผู้นิพนธ์

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษาต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/IAEM/> เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย พร้อมระบุต้นสังกัด หรือชื่อหน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ บทคัดย่อ และคำสำคัญ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือเนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 ต้นสังกัด หรือชื่อหน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้นิพนธ์

1.8 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.9 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.10 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.11 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.12 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.13 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.14 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	กึ่งกลาง	ตัวธรรมดา
อีเมลของผู้นิพนธ์	14	กึ่งกลาง	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ได้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่นศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์ (2560) เป็นต้น
2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์, 2561)
2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)
3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์และคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ เช่น (Therry, 2018)
2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)
3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ (Peter et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ
ทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ./ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี)./เมืองที่พิมพ์./: สำนักพิมพ์.

Author./ (Year of Publication)./Title of Book./Edition of Book./Place of Publication./:
Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2560). พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). Finite Element Modeling for Stress Analysis. New York: John
Wiley & Sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์./ (ปี,เดือน/วันที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์),/เลข
หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author./ (Date of Publication)./Title of Article./Name of Journal./Year(Volume),/page.

ตัวอย่าง

ยรรยงวรรกร ทองแถม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการ
สร้างแบรนด์ชุมชนกาแฟไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก.
วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 6(4), 55-68.

Buchanan, I. B. (1974). Building organizational commitment: The socialization of managers in
work organizations. Administrative Science Quarterly. 19 (4), 533 - 545.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์./ (ปี,เดือน/วันที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้าแรก-/หน้า
สุดท้าย.

Author./ (Date of Publication)./Title of Article./Name of Newspaper./ page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิใจ. กรุงเทพธุรกิจ, น. 13 - 14.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings. Bangkok Post, p.
13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์./วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎี
บัณฑิตให้ระบุงให้ชัดเจน)./ชื่อสถานศึกษา.

Author./ (Year of Publication)./ Title of Thesis.// Degree of Thesis./ Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2557). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Anne L Tonkin. (2016). Leading schools for innovation and success: five case studies of Australian principals creating innovative school cultures. Doctoral thesis. The University of Melbourne.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ (รายงานผลการวิจัย)./ สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนุวัต กระสังข์. (2557). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม. รายงานผลการวิจัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน)./ ตำแหน่ง./ [บทสัมภาษณ์].

อนุวัต กระสังข์. (2560, 5 มีนาคม). คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ ชื่อเรื่อง./ สืบค้น วัน เดือน ปี./ จาก/ แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก <http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). Who Was The Buddha?. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.